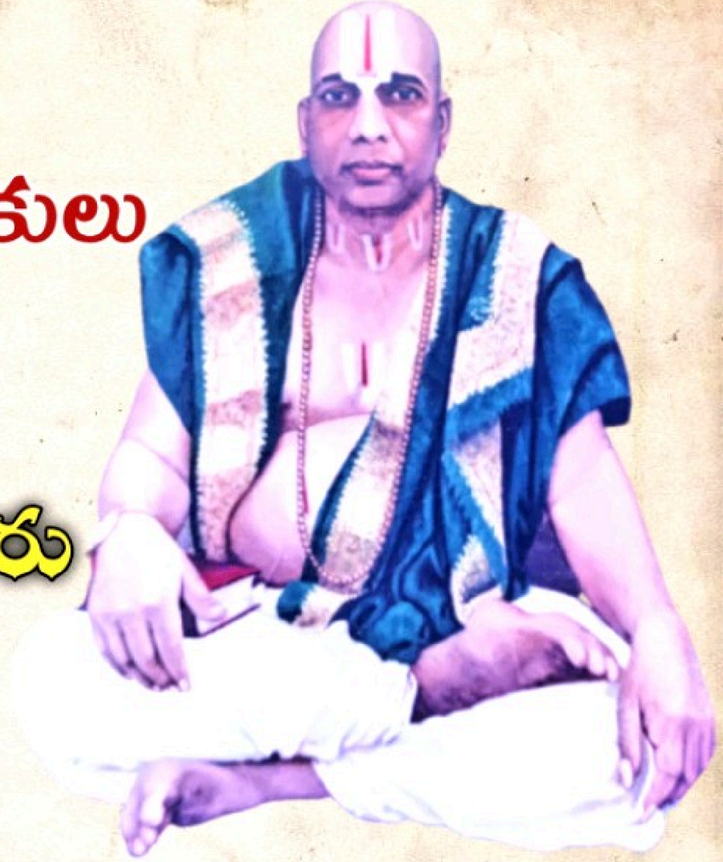
పరమహంస,
భాష్యకార సమాజస్థాపకులు

మహర్షి
శ్రీ వేంకటదాసస్వామి వారు

ఆచార్య స్తుతి

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీసీతాలక్ష్మణ భరత శత్రుఘ్న హనుమత్సమేత శ్రీ
రామచంద్ర పరబ్రహ్మణే
నమః

శా॥ శ్రీరాధా వ్రాద యశస్వియుండు బలుధాత్రేశాన్వయారాగ్రణి
నేత్రైకేశ్వరస్సు శ్యామాభిరామాయుతుం డుఖాస్వర్ధి వ్యాగాత్రుండు భూ
భారధ్వంసన శీలు(డచ్ఛత్రు(డుశుం, భజ్జంభూ దైత్యాన్వితో
దారారామకు జాపవారి వారిని, త్రెంచేలు మమ్మాదటకై।
చను నేలువకు(దల్లి సర్వసురనారుల నెవె డూవ్వినిత్యముం
గలుములకిక్కకైకెనవుని, రాముని నీరజమాలయంబుగా
నిలుచే నెలంత పుష్పముల నీరధి నీరధి పుత్రిల క్ష్మమాం
కైలవిసమస్త సంపదల, నిచ్చునుగాకకృపానిధానమై
ఉ॥ సారసనాభ నీచరణ, సారసయుగ్మమె సర్వకాలముల్ 2
కారకపోషకంబులని, తద్దయుసర్వవిశిష్టభాగ్యముం
చారసిమానసంబునను, మాంత్రాచరిత్రనుతింపుచుండనా
రాశికు(గల్గ(జేసెదవ, వేఘలమేమిసరోజలోచనా ॥౩
మ॥ జననీవప్రుల బంధువర్గములన, స్వర్గ్గానిపుత్రులకై

విశేషాంగ్లధారా సంపాతము

ధనధాన్యంబులనిష్టటంబులను [illegible]

మిత్రప్రాతముర్దేవాయతా

వనమాలా వృష్టభాములిం ధృణముగా వర్షించి నీవ్యామ
యనిధానంబనిన మానేచ్చితినిఘ్ర్య ప్రాధిలక్ష్మి పతి 4

ఉ॥ తావకభక్తిం జెందితిగ, దాయను ధైర్యము చేత సర్వదే
వావళిని సహించితి, కావళిగా నది నే వెలుంగవే
దేవయాలంగిబాములకు, ధనునిం జేసదయాగుణంబునా
పైవెలయుం పవైతివిది, పాడియె భక్త మహేంద్ర సేవధీ 5

ఉ॥ పమికొలంతగల్గ నిటులే, టికతి వ్యధం జెందితం దుపా
సేవ్యమయాలుంగ (బల్గదను, చక్రవినందనుం జాలిచాలన
ట్టేమ వెనల్పజీవనము, నిచ్చితివంతమే (దృష్టిం జెందనా
శ్రీముమ వెలాపినాడవానక, భారమునార్ధముగా జనార్దనా

చే॥ ఇలమును పూజిశాడియు పుడర్పదనో పురుషాంతరంబులె 6
ఇలయముం జెందినో వెలసె, నేటికి నాటికి లేదనాండుచే
వక్షమటుగాన (దేవదను, పావరియత్నము సల్పుమంచున
నలవడం జేసి పూత్రియను, నట్లానరిం. [illegible]

విశేషాం శృంగార సంకీర్తనము

పవేదల మాధవా 27

ఉ॥ లక్ష్యులు రూపవంతు భుజ బాలంబు నగలట్టి మహా సమర్థుల
ధన్యులుగా నిలంబడిన నా ఫలింపదా దేవతాలయం
బీక్షిత [illegible]నంచు సూరివరు తెంచె దరట్టి మహా భరంబు ప
దాక్షుమ దేయ వమూర్ధమును నాదటు నిల్పితవే మాదేయు మున్
మ॥ ధన సాధ్యం బు చుమి త్వదాలయమురి స్తంభన్నిలుచూచెం
తనా [illegible]మొందున్ ఫణీశ శిల్పమందు గలరత్నంబట్టులా ద్రవ్యమి
చ్చిన[illegible] వాడెగా నినాకు నాగినార్పింపంగ వల్గా యుచె
య్యనెగా ర్ణంబు ఫలింపజేయుగ దవ్యయ్య నెమ్ము కన్నెక్క మాధవా

మ॥ భవదీయాలయ సృష్టినే నెరపగో పాలాంకృతిం దాల్చి సూ
రి వరుల్గాల్పగ జేరి నిల్చితి విభూ రిప్రాభవంబాప్పమ
ఘవసాఫల్యము గల్గగా నియుక్ర బ్రైబ్రె కార్యములు ప్రార్త్యజం
మువిధించెట్లని చింత జేసితిని తోడ్తో డక్కర మావల్లభా ౹౦
శా॥ అంతం దావవనాసనం బెనసి బాహాటంబుగా భారతీ
కాంతుం దక్కమవారిలోతోడ గలలో గన్పించి మాయ
బెంతో భక్తి బచింపుమీ వలుకు నీకిక్కార్యసాఫల్యమం

విశారదాశ్లిధారాసంప్రాప్తము

చంతర్ధానము సేసె(జెప్పుమ వార్ణయానందమునొందగాన్
ఉపరింకలనిక్కమాయను-చూనైనెదలో(దలపోయుచుండరా
మాకృతి(దాల్చిలపట్టినా ప్రోయు(డవై-చనుదెంచినిద్రలో
నాకను మ్రోలనిల్చి పత, నంబానరింపుము దయగాథ వే
చేకురువాంఛితంబులని చెప్పితి గాదె విరించితరుగన్ 12
చేపలసు(డనైనననొక ప్రార్థముగా(దలపోసి సా ఘుపుం
శైలమువరంబాసంగెననియెంచియు భద్రునగంబు(జేరిన
పలికెనరతినాదికృతి, బాహుగము ప్పదిశిండు మాక్షనే
కృలర(బత్తించినాడ(నరుక్కాంబుధి భక్త వత్సలుండ్ర సవధి 13
మగపదియాలబ్ధ ములేగెనా దికృతినే, ప్పించినాదాదిగా
నిదియంతంబుగ(గానరాదు ఫలమిం, నే నాడులాభించునో
యిది మోఘుంబగునో యటంచు మది లో, నే నెన్నిచెందాలనే
యిదివంబుల్లి గులాందిదేదిగులు మా, యుంపంగదిక్షేవారి 14
సేగసంస్కృతాంధ్రములవై శారద్వ మొసగి(గితి, వవియునా
యందులే న[illegible] నట్టులాపై॥ పారనధా ప్రావణ్య

విశాలాంధ్రా స్థిరా సంపాతము

మందరుఁడసితవినా, కదిపరా భవవారణా పత్రనిచ్ఛ
పౌరాణిక తత్వమాపాదించితే విధాని, యబ్జంధులమునది
వేతువేయ్య | సుకవితా శక్తినచ్ఛుగ గూర్చితివిగాని
యదిని(స్ఫు)యోజన మైచిలంది | గరళినేపాదభక్తిఁ గల్గిం
చినా ద దియు బూర్కఫలంబు లేనట్టి దయ్య | నింక
టువిత్తమార్జింతు నెట్లు తావనాలయము పూర్తిసేయు
మనంబు జార్కు ॥ 15

శ్రీనాగస్వరంబు విన్నపము సేసె యొకండు, విత్తమార్జిం
చెఁ బోవేనవేలు | మురజమిం పొరంగ, మొరయించె యొకం
డు | ఘనసభాస్థలములందు నాసెఁ (గీత) | తంబు పాడిం
చి తాత్మనాకుండు సంపాదించెనవేవేము పతకముల
ను | గ్రామ్యభాషా షోభ కళ్ళఁ జెప్పయి కండు బిరుద
ములందించి అంపిల్లు చూండు | నిట్టివారు నలపాటి నాకేయు
దయ్యె | సత్ఫలములు కాంచెమ్మున్నె వాసంగినట్టి | విద్యయెంత
నష్టం పనకవిశ్రపుంబా | వేణుగోపాల జగతి పవిత్ర
శీల ॥ 16

విశారదాంధ్రధారాసంపాతము

సీ॥ ఒకఁడు పవ్యాసంబున నసువులు దల్పెట్టి విద్యుచ్ఛింతు రాతని
నుచికాంతుభంగి। వేఱొకండు లఘువిత్వమారంభిం
ప(బూజింతు రతని రారాజు పోల్కి। ఒకఁడు మాలినో
కందురాగమాలాపింప, గణుతింతు రతని బంగా
రముట్లు। జారావ్యయొకఁడు పెఱ్ఱగాథ వచింప
నుతియింతు రతని వేనోళ్ళ తోడ। జనులు పైవారి జాడ
దప్పఁ దలఁభింప(। జేయవైతిపిలుగాని(జెందికుండెడి
గారణములవెన్నెనేమంచుఁ గ్రమలనాంభ॥ వేణుగోపా
ల జగత్పవిత్రశీల॥ 17

సీ॥ సత్కవీనామాల పాండిత్యంబు గలదని, సంచితప్రవీణ
విచారమేల। భాసురకవితా విభవశక్తి కలదే
ని, భూరిసాహిత్యాధికారమేల॥ సభలను ప్రా
గించు సామర్థ్యమున్నచో, స్థిరజీవనోపాయచింతయే
ల। బహుశాస్త్రవేదుష్యభావంబు నలదని, ఘనర
త్నభూషితమందనములేల। నన్నియును విదచ్చేఁ గల్గ
నని వచించు। నట్టిబుధ సూక్తినాయందు నన్వితమ
య్యె। నింక నేగుడ్డి కార్యంబులెట్లు జరుగ। వలయునో
నేఁడు వినిపింపు వారిజాక్ష॥ 18

విషాదాశ్రుధారా సంపాతము

సీ॥ పదివత్సరముఁ గూర్చి యెవ్వరుద్భవించిన, ఫలమునేనె
నొసంగవలయుననుచు। నన్నిదైవములఁ జేరాసఁగల్గిన
వారిఫలములనిత్తునై పరఁగుననుచుఁ। గనకగర్భాదిలో
కములొందువారికోలలిఁ బునరావృత్తి వలుగుననుచు నా
నా జగత్తులో జన్మనింట నుప్రియుండ. దరసి చూచిన నా
కు దొరకదనుచు। విశదముగ నేత యుండు నీవే వచించి।
నావదియు యథార్థమని మదిభావమొంచి। మోఘమాటకు
విలగ్నదఘౌఘనాశ వేణుగోపాల జగతిపవిత్రశీల ॥19

సీ॥ కాశినిఁ గొల్చియుక్తాశిదాసుండుబలతి, శవితోఁ గోరుకేర్ద
ఋకానియెుఁ। జింతామణిమనుశ్రేష్ఠంబుచేదుర్గ, నర్చిం
చిశ్రీవార్వుఁ దండెసుమ్ము। గంగనుఁ గొల్చి విశాలతియు
పరలోకసుఖము జగన్నాథ సారిఁగాంచెఁ। గృతిననెన్ననా
దివస్పతికర్ణణము సేస్రి యారోగ్యమొందె మయూరసూరి।
కానిచింతానలమునకు ధనుఁ క్రైక్య। శించిన కవీంద్రుఁ డీవ
డు లేదెంచిచూడ। మానవానుండనైనట్టి నను దక్షగవే
ణుగోపాల జగతీపవిత్రశీల ॥20

సీ॥ స్మరవైరిఁ గొల్చి చెచ్చెరభీమనకవి వరుఁడు ఘటితక్ష

త్యంబులాచరించె । శారదాంబను గాల్చి సరవిత్రినాథుం
డు । దిగ్విజయంబు సాధించి వెలసె । హనుమంతు గాల్చి
మున్నలభ్యమ్ము మూర్తిర, తన్నభిషేకములకేష్ఠ జేయ్సె ।
రాజాత్వ బంధుములారాధించి [illegible] మున్నల్ల । సాని పెద్దన్న
విజయము గాంచె । వసుధయందున వివిధ దేవతల గాల్చి
నవివరేణ్యులు విశిల సౌఖ్యములు [illegible] గాంచి । రెనాదం
డను దక్ష వరమై భావగ వేణుగోపాల జగతీ పవిత్ర
శీల ॥ 21

సేగసత్తైపిచే ఉబ్బస మహారణ్య నన్న వ్యయంబు మోహయెన్న
లాభా ప్రకంట । శిష్యుల వల్లనార్జించెదనన్నచో గాంధు
వారణ్యాలి కార్యమునకు । యాచనచే ధనంబార్జించు
నన్న భవాన్ ధ్వ దోడాతనాకందడెయ్యె । బాండేతి
చేత సంపాదింతు నన్నచో, వివిధ విఘ్నంబులావిర్భవిం
చుగా బట్టి తెలుగునల్లె బయ్యదించన మువాంఛ్చె । సాంప
సముమా ఆవేశము ఆపెను తాప్పవాముడిగె । నేమియును
దోచదాయె ముందెట్లుతావ । కాలయము నెఱవేర్పు విషా
దవాహాగ ~~వేణుగోపాల జగతీ పవిత్రశీల~~ 22

ఉ॥ భారతమా దివాస్వమును, భక్తిఁబురాణ మనప్రీతలం
కూరిమి సాంద్ర సంపదను, సూడిన విత్తముతోడ సాంతయున్
నేరిన వెంటనే రుజలొ, చింతకథనె మొనర్చు నిందలో
బారెన (గల్గుచుండు నిటు) పుట్టుటకేమి కతంబు ధన్యజా 23

మగస్తుతి సాకల్యముగా రచించి దృఢభక్తినెనమనర్చించుచూ
నతిరోగంబా పరాభవంబా ఘరుద్రైశ్వ ధ్వంసనంబో మటేద్
మతిచాంచల్యమొకల్ల(జేసెద స్వస్థానాన ప్రమోదంబులు
స్థితసౌఖ్యంబులొ సంగవైతి వికటా, నాకెన్నడుంగేశవా 24

మ॥ ధరణీనాథుల సంస్కృతుల్ల వెలువి, దివ్యప్రౌఢి చేనీయఁగాం
వరవాల్లభ్యలు మేదలంబరములున్, వార్యంబులే నుంగలి
చ్చి [illegible] రపింబ్రోచిరిగాని నేవలె సదాం, చిమాట్లుకష్టంబులి
చ్చి రబాధించు తలంపునే నెటులఁదో చెన్నన్నలచ్ఛోపతే 25

చ॥ అలఁ తులసాప్పవారిఁగాని, యమాడుటలెల్లనే నిష్ఠనాశనం
బలఘుతలేశ్వతస్సునికరార్థముగాక పరాభవంబునిం
దలు తలుగాయెనే మ్మ్ని ప్రదం పడి కోరరు దాంత చెంతక
ళ్ళలు చనుచుండ్రు పోవు మర్త్య, దాంగనుదాసరమామనోహ
రా 26

విషాదాశ్రుధారాసంపాతము

సీ॥ హరికథాకర్తనై యుండుంచితిగాన, బోధించవలసిన
గాథలెల్ల (బౌరాణికత్వమాపాదించితివి
గాన, భారతాదులనుఁ జెప్పంగవలెనె। కృతులు రచిం
చుయోగ్యతనిచ్చితివిగాన, దరముగా దెయ్యెఁ బోదాని
మాన్పె। వేదాంతవిద్యావివేకమిచ్చితిగాన, సాంసారఁగను
పన్యసింపవలెనె। గాని యిప్పను లాచరించు కాలమున నస
భాస్థలంబులలోఁ బరాభవమునొక్క। సంకుచున్నాఁడ వెది
రించిసార్థకంబు। దినేనే మున్నదో తెల్పుమా నృసింహా! 27

సీ॥ పలుమాఱు జైత్రయనన్నుఁ గష్టములచే బంధింపగా నేల నీ
కలఘుక్రోధమునా పయింబాడమిత్తైన్న పోనవర్ధిల్లినం
బాలియండే యుముకానిచోఁ దత్తిమిపోవ్వాంచు నస్పృష్టలోఁ
దాలఁగొంద్రోసియౌలైనఁ బంపుమికసంతోషంబుతోఁ జేవ హరి! 28

సీ॥ నిఖిలంబు వర్జించి నిన్ను నమ్మిన గొప్ప కలకార్థిఁ గలిగించితో
లఁగినావు। పూతచరిత్ర యతా భూపుత్రినదేవిలో పలడిం
ప్రమని తమ్ముఁ బనిచినావు। రతి వేళ రుక్మిణీసతికి మఃఖ
ముగల్గ, వాడియైతా విరహోత్తులాడినావు। తెలిసియుఁ దెలి

విషాదాగ్నిధారాసంపాతము

యనట్టులనిట్టివారల రావించి సుస్రువుఁ దన్నించినావు ధరణి
నంతలే సిధమ్ముల గతులట్టులుండ మమ్ముఁ బోలు
ముంజకేంద్రు! నీవు మోసగించినావన్నఁ జిత్రము గరుణ్కైన
శాపకారణనాశ ॥ 29

సీ॥ పాండవుల్ కఁచిరి పదియుమూఁడేండ్లకే, జ్ఞాతకాంతా
రవాసదృయంబు యేడాదిలోపలఁ గేడదొలంచిరా, జ్ఞాంబు
నైకొనె వారిశ్చంద్రనృపతి। నలభూమిపాలుఁ డన్నలిబాధవ
ర్షత్రయమునఁ బోనాడి సౌఖ్యంబుఁ గాంచె। వాలిచేఁ గ
లిగిన వనవాస దుఃఖంబు, రవిజుండు విడిచి వార్షంబుఁ
గాంచె। ద శశిరోధి దాస్యదావానలంబార్చుకొని విభ
షణుండు కొన్ని సమలు। కొన్నినాళ్ళకైన నిప్పరాభవమున
న్వదలు నట్లు లేదు వారిజాక్ష ॥ 30

సీ॥ శ్వేతభూపతి మునుస్వయామిషాశియై, పాపంబుఁ
భవసంభవుని వలన। నవఘుండు పవనాశనత్వంబుఁ జెందిన
శ్రీ జి నాతిశయము ధర్మజునివలన। మరుదంగనలు
ఘోరము కృతులు దాల్చు, నచ్యుతమునిగసవ్వసాచివలన
వరసు నేస్త్రే ఘుండు వప్త్రచేఁ గనినట్టి, భయము కాశిమునసమా

విశేషాన్నిధారాసంపాతము

శ్రయము వలన । విడిచి స్నానంబు (గాంచి రిప్పు డమియం
ము నేమ పాత్మా నిచ్చేనే పూరాభ । వాస్ని చల్లారు నని తో
చిడా మెక్కృష్ణ । నీవు కలుగంగ (బరు లేలనో రజా రూ।। 131

డి।। గౌత్తమ పత్నిశాపము నృగ ప్ర[illegible] భు శాపము బ్రవాక్షిదత్రా
ప్రాతకము కసురాసురుల, పాపములెన్నింటి మొ[illegible] చోట్లనెన్ని
రీతుల రూపుమాపిన వరిష్ఠ గరిష్ఠ చరిత్ర భాసమే
నాతల నెక్కియున్న వృజినంబుల డింపవ రాజలోచనా ।। 132

సీ।। కుబ్జకు రూపంబు నొబ్బునదా (దాలిచి సాంద్ర ధర్మమిచ్చిన
ప్రధాన శక్తి । యలకుచేలుని దుర్దశా పాపి (బోగొట్టి
ధనమిచ్చిన న[illegible] వదాన్య గుణము । పాంచా
లి కొలువులో పలవిల పించసు చేలంబు లిడిన విచిత్ర శక్తి ।
నాకారి నైన ఘంటాకర్ణునకు మోక్షలాభ మిచ్చిన మహా
త్మా సపు కారి । బలిశ పించి నోజురా భారపీడితా
బ్బుల యెన్ననా మొబడటి చండ వమన మన్న నేలనా మందు
భని చేయవి పుడు సేరి ।। వేణుగోపాల జగతీ పవిత్ర
శీల ।। 133

చేగ వేలుగిలఁ బ్రాకు వేసిననూ వేమలు దండి యుపాయముఁ జేందిరు
వ్రేలు వేలు త్రుంగినక్క జననిఁ, బాలునిఁ జంపిన నాశ్వరించు మరా
తేలుగలారే త్వదాశ్రుతులఁ దండనసేయఁ దలంచితే నిరా
రలగతిఁ యేమనందగుఁ బరాభవమెంతరెనిరజేస్తికొం? 34
చేరి మనుజులనాశ్రయించి పల్మారులుగడించిన విత్తలేశము
పనులకుఁ జాలకుంటఁ గుడిపక్షములెల్లఁ గొంతఁ జెందెనే
కనికరమూఁ దలేమి [illegible] మివో, నాశ్రేలుబ్ధి ఫలించునంతనే
త్వనికరమెట్లైన జలదంబు దిసెంచి డనుస్నానేచ్చుతా ? 35
సేగపంక్తి కంధరునిఁ జంపకముస్నసరమావి, భునకూరా
జ్ఞమును ధారవోయలునాడు| బుశ్వమూకమునఁ జేరివ్వ
శించువరకుమా, సఖ్యనవరాజ్యంబా సంగునాడు (త్రి)
జటాభూసురున [illegible]కారిఁ దోలంచి నోరినట్టిశ్వవర్ణమునగూ
చినట్టినాడు| దారయకుఁ జేలని దైన్యంబు మాయించి వి
త్రిశసమునిఁ గావించునాడు) పూని నృత్తంబానట్టుని
దానకన్య| వెఱచి డాగెనాగమునిం పవిసుసుఁ జేంది|
మూలఁ బొండెనా కానిచూనేలనన్ను| దాసిత్రొవిడుకు)

14 విషాదాశ్రధారా సంపాతము

వాణిదయా సముద్ర ॥ 36

సీ॥ బలవంతులసురార్భసులఁ దోలి రామోవిహీ యూష్మ
యాస్వదివేయులకొసంగి। రాంభిగారేఁ గెసురుచిగర్వమడ
గించి। ధ్రువునకు రాజ్యసంతుష్టినొసఁగి। బలిచక్రవర్తిక
పదలుదాలంగించి। శాశ్వత్రైశ్వర్యరాజ్యములొసంగి। పాం
డుపుత్రులదీనభావంబు వారించి। యుభయులొకసుఖం
బులొందఁ జేసి। శ్రమము విసుకు లేక సాహిత్యమొందని।
లావకీన భక్తదాసకన్న। రాడేలనన్నురక్షింపఁ దలవో
సీ॥ రుక్మిణీశ పాహి గనాశ॥ 37

చ॥ నననకముగా మవెండియుమగాడు మణివిసరంబుగాదవో
ధనమునఁ గాగితంబు లెగదా ప్రభుముద్రణ ముద్రనిష్ప్రవ
ననిశము జెల్వుడంగ మిగులారడిపెట్టుటకొంటనెట్టి ప
త్రనికరమాయెరా దెకొఅఁ తలవినశింపరమామనోహరా

సీ॥ పొంగారునైలింప[illegible]రంగి కోదశ్యను ప్రాపించెఁ గలుగు సంప 38
దలటంచు। నలఘుచింతామణినాశ్రయించినవారి
మద్దిశానికరంబు త్రుంగునను చు। సారమహోరుహాచ్ఛా
యఁ జేరినవారి, కేక్షితైశ్వర్యమబ్బుననుచు। బైమా

విశాఖాగ్ని ధాశా సంప్రాప్తము

ఉగల సురప్రభుని తోసరి తూ(గు) భాగిలేడు జగంబునన
టంచు(గ బల్కుచుందురు సూరులప్పుదపొంది శ్రేష్ఠవస్తు
ఫలేవె సృష్టించినావు। నాడె వాంఛితరచినవాల ముందు
(గలరని నంటెదాతలు కమలనాభ ॥39

మ॥ తనువా దుర్బలమయ్యె(జేడు పార్థన్నంబు దాహంబ్నె
పనికిరాయోగ్యత లేనికాలమిద సంప్రాప్తించు నంటెనా
కనుమూలుండు దయాళు(డేలెడుగరి, ప్రార్థితు(డైపుండుటే
డనఘా వాంఛితసిద్ధి నెడిస(గుము) యూస్వనిరజాతేక్షణా ॥40

ఉ॥ భాసిలు సర్వలోకముల(,) బాలనసేయు విభుండవౌవు నీ
దాసు(డ యాచకుండనినుఁ, దక్కనొరుంగాని యాడనంచునే
బాసయొనర్చినాడను(బ), పన్నుడ ఖి [illegible] న్నతసున్న(జేసియు
ల్లాసము తోడ(బ్రోవుము బలాప్రబలాసమ బాణకేశవా ॥41

ఉ॥ దెప్పుచునైన(గూర్మిగల దేవనలిచ్చు [illegible] చునైన నెట్టులుం
దప్పదు పేడయున్నిసుగు(,) ధీవిచివైన దయార్ద్ర దృష్టి [illegible] నే
దప్పులు దిద్దిబ్రోవలసె, నట్టిధనంబు లౌ సంగితేనినా
ముప్పునశించు నదియు సత్యము గాననొ గురమామనోహరా ॥42

సీ॥ చిత్రభానునకు విచిత్రభానుం(డవై [illegible] జగత్ప్రాణునకు

16) విశేషాగ్నిధారాసంపాతము

వసుగణాముని నీవు। భాస్వంతునకు మరోభాస్వంతుఁడవు
సుధాకరునకు పీయూషకరుఁడవవు। విశ్వంభరునస
దా విశ్వంభరుఁడవు జీవనములకాదిజీవనమువు నీవు। శం
కరు నకు సదాశంకరుఁడవు మహాబిలమునకు సుమహా
బిలమునీవు। ధాతనుధాతవవు లతాంతశరున। తెలల
తాంతశరుండవైయుండుచుండు। విట్టినినుఁగొల్చినోర్వలేదే
ర్భుకానక। యింకనెవ్వారి విసుతింతునిందిరేశ॥44
సేగ్నాంద్రునకాదిమహేంద్రుండవవింద్ర, గురుపుంగవున
కు సద్గురుఁడవవు। శివసఖునింటిలోన వనిధానమువు
సర సిజాలయకునైశ్వర్యమావు। సర్వమంగళకుభా
స్వరమంగళమువు లవి (బల్మె (జెలికెవాల్లభ్యమావు।
బంగారునకు జాళువా పసిండివి నీవు। రత్నంబులకు జే
వరత్నమావు। సర్వసౌఖ్యములకు సౌఖ్యస్థలము నీవు।
ధనమునకు భూరిధనమునీవు। నిన్నుఁగొల్చుదాసని
కరంబులాందని। వైభవంబులున్నవా రిజాక్ష॥45
సేనశాలోన దనస్థపుశక్తిసారముని వె, రుచిరశిల్పవు
లందురుచులునీవె। దధిఘృతాపూపసితాగుడక్షీరము

విశేషాంధ్రాగార సంపాతము

(శందీప్తమౌఢ్యభ్రష్ట నమునేవె। సాంఖ్య గరు గంధసారసి
తా(భ్రే)కు, శంగమ దష్టసార ఛవమునేవె। మల్లినా పాటలమా
లత్పపదకు, వలయాంధులం ధూళి పవలపునీవె। [illegible]
[illegible] నదులయందుం డుఘున పావన
త్వమీవె। బ్రహ్మాదిపాంపతి నిచయగాంభీర్యమీవె।
విమలజీమూత నికర స్థవృష్టివీవె। మంచినిను మించెడే
మ విరించిజనక 146

సా॥ వరసుతో మరల సచ్చురి నాథుఘుణాభిండ్రిపాలాదు
లంధుమూషిదినవె। శార్ఙ్గ గాండీవ వైష్ణవశ్రమును బ్రహ్మా
ధో పస్థమగు భూరి నారమీవె। సారహాసుపతవైష్ణవ
రత్నసనభూ, షావరాస్త్రమౌకనైనీవె। జమదగ్నిరా
మ విజయభీష్మ సురనాయకాదిరస్థశౌర్యంబునీ
వె। విషమశరవసంత వృషపుత్రులందా ప్రభు। విమలతర
సురూపవిభవమీవె। పుష్పవనములందు (బోలుచుమ
నోహరత్వంబునీవెచు మల్లెపనచేల 147

సీ॥ నాప్నచంప్రానాటకములందు (దీర్ఘమై) పసమీ
ఆనవ విధరసమునీవె। పాండ్య వైష్ణవము వేదభాగవతా
ది పురాణ శాస్త్రమైన సారంబునీవె। వేదవేదాంగాది వివిధ

~~శాస్త్రప్రతిపాదితంబగు పరబ్రహ్మవు నీవే। గాయత్రీ మంత్రములకు దేవతాంత్రికమర్మమీవే। సర్వవిద్యలు నీవే సర్వవిధరోగనాశనౌషధములు నీవే నలిననేత్ర॥~~

శాస్త్రప్రతిపాదితంబగు పరబ్రహ్మవు నీవే। భవ్యరామా
యణాభారతప్రముఖేతిహాసస్థమైన మాహాత్మ్య
మీవే। గాయత్రీ ధ్యాన మహాభర్గగానమీవే। మంత్రము
లకు వేదాంత్రిక మర్మమీవే। సర్వవిద్యలు నీవే సర్వవి
ధరోగనాశనౌషధములు నీవే నలిననేత్ర ॥48

సీ॥ అవనీసుతానసూయారుంధతీ ముఖ్య, పూత పతివ
త్రాశాస్త్రిని నీవే। వామలూరుజ వరవ్యాస పరాశర ప్ర
భృతులకవితా విభవము నీవే। సనకకుమారుతి సనందనసు
జాతులలోని, రాజిల్లు గాఢవైరాగ్యమీవే। గాధిపుత్రా
త్రేయ కలశభవాదిత, పస్విపుంగవ తపఃఫలము నీవే।
పండితోత్తములు సభాస్థలంబులలోన ప్రశ్నించు వా
క్పటిమ నీవే। దాతలైనవారి దాతృత్వమీవెర। మా
పాపశాపములవినాశ ॥49

~~సీ॥ [illegible]~~

సీ॥ కేశినీ కేశినై నేరలుదు నీవె తేజస్విలయుండు దేజస్సు
నీవె। క్షితిధరంబులనుదుద్ధతినే వరమహాపురుషులకుర
తి పుణ్యశ్రాద్ధనీవె। యమనియమాలధాంపత్యమునను గారణ
మౌనివె, సత్యంతతులను బీజంబునీవె। పాడిపంటలనుసం
భవనిధానము నీవె। సుక్షేత్రకరణాదము దవు నీవె। వాద్ధ
విడని సద్గల వాద్ధర్మము నీవె। మంచి మార్గైన మత్సమా
వె। సజ్జనావళులను సంసారసుఖమీవె। రుక్మిణీశ పాప
రోగనాశ 150

సీ॥ నిఖిల బీజావాపనియమకాలము నీవె, సస్యానుకూ
లవర్షంబు నీవె। సిద్ధధాన్యము ప్రోవు సేయు వస్త్రము నీవె,
ధాన్యంబు నను గలధరలు నీవె। దుర్భిక్షకాలమందున వదా
న్యత నీవె, సౌభాగ్యనిధికము సుభిక్షము నీవె। దానావసరమీ
వె దానఫలము నీవె, యజ్ఞాంగములు నీవె యజ్ఞమీవె।
పాతకులకు లభించు విపత్తులీవె। భక్తశీలురకౌదవు
శుభములు నీవె। దాసులకు గల్గు పరమపదంబు నీవె। వేణు
గోపాల జగత్పవిత్రశీల 151

సీ॥ అమలసంతృప్తి శుభాన్నసౌభాగ్యపిశాచవిద్విరానుమా
లదుపాలశయంబు। ప్రతిసమాసంప్రాప్తపర్వదినంబున

విశేషాశ్లిష్టధారా సంపాతము

విశ్రాంతావహంబై యొప్పు జీవనంబు। జనరంజనంబయ్యు
ధనచయాభావమై, కేలందు(జేయు పాండిత్య పటిమ।
శాస్త్ర సమ్మతమయ్యు శత్రు మురాలాపా పూర్తి కేలాం
ఘు ప్రవర్తనంబు। మురిత సంచయ హేతు శాశ్వర వ్యాప్తిన।
తౌల్లమును ఫలమౌనలాల సలు గల్గి। తనరుచున్నది దేవా
యాత్రా విధంబు। చ[illegible]న్నె (జేయుము విని నోచి ప్రాప్తి
ముగనా మన్రోధ విమోహా లాభమదా, గత్వ పదంభాత్త్వసూ 52
యా మూంత్సాయ ఛిత్స వాక్యతులు ని, త్వంబుగ్గల సత్యదృగ్గణా
స్తోమంబుంగ బఠించి మామనమ నర్పి, త్పుఖంబు గల్గించె నిం
కే మార్గంబు [illegible] న వని జృంభణ మాయింతుర్క రమా
నాయకా। 53

సీ॥ అలన్నచి దివ్యై పలపాం ధు మాత్రాన, నవాలు ప్వభూమి
ఊ పుణ్యంబు మేసి। దమ యుం. త్రియంభు(జ త్రము చేర్చు మాత్రా
న నేర్పు ప్వమ్మ గయు నిని యు నేసి। వసుధా సుత నశోకవ
నినుంచు మాత్రాన, రావణున్ పరివారముగ మ్రింగి।
ద్రౌపదినాశించి తెత్తి మిన మాత్రాన, శతకీచకు నివేశన
ములు దూలించి ప్రబలుచున్నది నాథ ప్రభావ మట్టి।

విశేషాస్త్రధారాసంపాతము

పుణ్యాసనముల(-చరిత్రమింపుగ(బత్తించి।చెద్దనామంబుడిన
విడునవ్యస్సియుమయ్య॥ జానకీరామబ్రహ్మేంద్రసా
ర్వభౌమ॥154

సీ॥ క్షితిపవన్నాల(గోరిచెఅసాలయందుంచు) భరణిమహా
రుచైతన్యము డిపి।రావనన్నపోహారణంబునదండ్ర న
రనాథపురముచానసమునర్చి। భృగుపత్నిరోదనాప్రకీర్త
తుమైనశిపి) పలలౌర్యమునియనువులు దాలంచి। మునుజయ
ప్రదవిహా(దేమోహంబు(జెందిన) నవకోటిశెట్టినేనాడు(
జేర్చి। తనరుచున్నది జగతిక్రొత్త డులమహిమ।మట్టిభా
వంబుతోడనిన్నాశ్రయించి।యితరదైవప్రభావంబునసడించి।
కొలుచుధరుండు ముక్తి(గైకొనునుకృష్ణ॥155

సీ॥ నిర్జనాటవియందు నివసించు సౌభరి, నలమిమాంధా
తృకన్యకల(జేర్చి। గాధప్రతిజ్ఞచే(గ్రాలునికౌశికు(డాస్త్రి) వ
ర్షములమేనకావశము నేసె। మితిలేనితపముచే నుతి(
గాంచుమాండవ్యు ఋషి నిసరోవరములో మునుగ(జేసె। దేవ
తాగురు(డై ప్రతీతి(గాంచిన బృహస్పతి నను జాంగ
నాపరుని(జేసె। ప్రేందుపరచిననిధువనానందతర్ప। మే
పనికే(నీడుగావింపదివ్యసుంధ।రాస్థలంబునదానికి(జేరు

నవక| మమ్ముఁగాపాడుమయ్యరామా వ్యాధిశే| 57

సీత హృత్పరిరంభమొందియైన సురతి, సౌఖ్యమాశించె
నేసన్వసించె| లంకలో తరుణీలలామంబులనుఁ గాంచి
కోరనేరయుసమీరసుతుఁడు| తనయింటనివసించుచు త
నజాతులనుఁ గూర్మిఁ నాశించినాఁడె నది సుతుండు|
భావజకేళికై బ్రతిమాలినను దేవయానఁ గైకొనియె
నే పలానికచుఁడు| నిర్జితేంద్రియులైన వరార్జునాది| పు
ణ్యులకుఁ గలదే రాజ్యప్రాప్తి మాకా| సంరక్షింపుమయ్య
విహంగవాహ|| వేణుగోపాల జగత్పవిత్రశీల౹
సీతచెలఁగిలాంతులచేతఁ జిపాట్లు పెట్టించి, పలుమా 58
ఱదెబ్బలపాలుసేసి| రాత్రులు నిద్రావిరహితుఁ జేసి పవ
న్క, యందుండు సదనకృత్యములఁ జేయుచు| తాతలండ్రు
లనాటిధనము పోగొట్టి దీ, పరోపకార తేజస్సులడఁగఁ
జేసి| గానబాహుమంచినిగ్గు సూత్రమింగి గవ్వకుఁ గొఱగాని
భూరి దుర్గణుని జేసి| శ్రీయువాయువుకీర్తి విశేష
చిరుద| చివర్ణములరూపఱఁగఁ జేయుచి తెంజాతి|

విషాదాశ్రుధారాసంపాతము.

సా॥ బ్రహ్మాంచద్రాలంగింపు సరసిజాక్షు। జానకీరాముబ్రు
వేల్పుందసార్వభౌము॥ 59

సీ॥ యతివర్యవాహ నివనోన్నసనలవా॥ హ్రా పాదించెనాగి
సురాపాన మదము। సపరివారముగ నైశ్వర్యమెయ్యయుమున
-భి) కడపుడు రోనధ నుగ్రైతవంబు। భోగదూరుని జేసె వా
రియుంచె బాండుభూపాలు మృగవ్యసంబంధవృత్తి। చే
దిధరాధిపు శిర్షంబు ఖండించె। సాధులౌ నవారా పురుషత్వ
గుణాము। ముసుపనేమలు సప్తవ్యసనములందు। నొక్కటొ
క్కటైకైనా విడిచ్చమారి। చెడిరివారిని మాదరి జేరనెము
। మయ్యప్రమత్తుడ బుండరీకాయతాక్షు॥ 60

మ॥ బలమారోగ్యము సంగితేజము నుసంపాదించి సత్పూరుషా
వళిలో బాజ్ఞుని జేసి శాంతి మదిలో వర్ధిల్ల గా జేసి యి
మ్మూలనాయుష్యము పెంచు నింద్రియ జయ మూర్దమా కు జేకూర్పు
శీలింగా వింపను మయ్యప్రమత్తదశాబ్దిలోపనే సుంత వేమంటచేక 61

సీ॥ శరవణంబూమో ధ్వనిలోనె నివాసము సేరి। శరణాస్న సాధ్యము సం
గీనాట్టి। ఘనసేతువున వాలుకొను వైచెనను ముజ్జెక్కోడంబు
మెచ్చినా పొడినావే। ఘుంబ్రాత్రవేసు మాటుగణించి
తనుజు

విషారదాగ్నిధారాసంపాంతము

నేచే మిన్నక ప్రోచినావు | మెచ్చి కుమారుని నమ్మిన జెబ్బిసాం
బాళి, నిజపుత్రుల ట్లు మన్నించినావు | మనుజ ఘనస్వ
లైనమ మజ్జుల మన్నించి | చేరఁ జేసినవు డవారల ప్రేమినీ |
లైప్రసిద్ధిఁగాంచి రాశతివమ్మేలు | [illegible] జానకీశ పా
పసంఘనాశ || 62

సీ|| [illegible] వారిశయము చేదో వాదాధులాన [illegible] చిన
చెట్టు ఫలించు వేళ | వివిధ ఘానముల చే వృద్ధిఁజెందిన
మొద, విదిమ పృధాటఁ బాలించునాడు | ముండ్లను పా
దలు [illegible] నిరుత్నాలంబు సేయఁ బాలంబు సస్వ
నుకూలమగుచో వి | పలువిధంబుల గుబామముల కోర్చి సం
తరించు ఘాత్రి ధనములబ్బ మగునారదు | విడువఁ బోవఁ దొం
తెవెట్టివాఁడైనను | వ్యజ్ఞుఁడైననే వువత్సలత్వ | మెుందిన
స్వాబాల్యమే నెగౌఁ జే పట్టె | యుప్పుడు విడవచ్చునేర
మేశ || 63

సీ|| ప్రీతమైతను జేరి పరితంభమిచ్చు బాలియును వీడునే
రసి[illegible] కాద్రిసరుఁడు | ఘనావంతుఁడై నవకుండ్లే కుమా
రుని బాలుఁ దోలునే ధరాపాలకుండు | చిరకాలమును
పరిసేచేసిన దురిషుని, దిట్టే వర్జించునే [illegible]కుండు | తన

విషాదాగ్నిధారాసంపాతము

కంటబెరడ్డ కాంతారము లేదని యొడ్డు, నిసుగు నీవర్జించునేప
వితి। సర్వము నూరోసి తావనచర కాసరసి। జమునాదేవి పోశకమ్మ
నినమిత్రకోట్లు। నన్నువిడనాడుటెంత విసాదకారానము। పాలిట(
జూడ (గదె రమా ప్రాణనాథ ॥64
సీ॥ ధనమువుండియు ల్లుపాంజనిపోయనంతలో, ధన్విదార్య్యముపో
అంతపాడినిల్లు। పా[illegible]లముండి ఫాలంబు తొలగిన చోగ్ర
హ్మ వెలునియత్నంబు నిష్ఫలము గాంచు। రథముండి యొకచి
లరాలిన చోరథి, పయనంబుగడియలో భంగ మొందు। సర్వం
బుగలిగి వసరి లేని చో భోజ్య, నాధ్రినే భోజనంబమరకుండు।
నిను (గొల్చువారనేకమహామహులు। లున్నవాని (డనుచు నన్ను
విడిచి। నట్లులైన నీకు నపయశస్సు లభించు। జానకీశపాప
సంఘనాశ ॥65
మ॥ సకలార్తిప్రవినాశనంబు సనేత్యుత్పా ప్ర (జేనార్త్రి మా
మకసంతోషమువ్ [illegible] ద్దిచేయుటకున మంబొప్ప (ద్వ్యష్ట్ర) పద
శ్రీకమైన్గోనే[illegible]లర్ఛజించి పాటినాశ్రి దేవాంబుజేవంబు నే
దెకడాయంచు (దలంచియున్న (గృపరాదీనా పాయింగీరవా 66
చ॥ పతిశతకంబువల్ల నయ్యశోనిధియౌ జనకుండు దేనుడా
సుతుని పయిత్ర మతానరుణా సూపెన్పు తార్ద్దని (జేయ (జూచున
ప్రతిభవశిష్టసేవకశి, ప్రామణుని లెందటుగల్గియుండినం
బతితు ([illegible] డనైనన్నిపుడు, పాలనచేయ (దగుర మాధిపా 67

ఉ॥ శ్రీనక్షత్రులంబునందు జనియించినక్షా మిని(బొందఁగోరిన
వాక్యానవప్ప్రేయమభూవిభుఁడు మంచికాదని యెందఱన్న
వ్యాననస్మృతోవేఁడెను శైశవమందినేఁ బ్రోచినేఁడు ఏడా
సినతఁబానేనేమిటికో చెప్పుమయా సరసిజలోచనా

సీ॥ దయముండు దేవాని దాఘాదు తెంచునే సజ్జా(బ్రి 68
యులాలు సేయు వేళ జనయిత్రి పాదా[illegible]ములను గడించు
నే నిజ్బాలుండు చనుఁబ్రాలు గోలు [illegible] వేళ నిదిన దేను
వాపించెనే తక్షకాంగమునవా విస్తంబుగ దియువే
ళ గర్వికుం డరయునేక డిమి సత్యగత దోషంబు బిజా
వాపసమయమందు దావకాంక్షి చింతనా వసుండగు
మది యాపదార్థములననాదరించి నన్ను బ్రోవవలయు
నెన్నివిధంబులైన వేఁడఁగాంచదంబు జూపు 69

సీ॥ తనకు దేశాటనంబున(గూడున నిమానై నవిజయు
డు భూసురావనంబు తనవ పస్సునర్పించు మనవిష్ణో నే
నేత్రిశంకుని ప్రోపుగాధినందన తపస్వి గరశ్రమపా
యకరమని విడిచెనే శివుఁడు నిర్జరులరక్షించు శక్తి
సీ॥ ఖిలాంగుఁడై భగీరథుఁడు జగనె ఫాలాక్షునుగావఁబా
నిచేసిన తపంబు ఘనపలు ప్రకారాలంబున లాభించునాక

ఘృమల కనోష్ణిగా ధక్రిత్ర బోం దినారుగాఢ పుణ్యలునన్న
ట్టు। లాదరింపు మో రమాధినాథ ॥70॥

సీ॥ మతిమాన్వితంబైన మధురాపురము మాని, బృందాటవీ
వాసమొందినావు। వరచంద్రకులుడైన వసుదేవు విడి
చినందాభీర సంబంధమందినావు। రారాజు పిలువంగరా
ను పొమ్మని విదురార్పితాన్నంబు చేసలరినావు। రాజసన్న
క సలాగ సేవలనిచిన, చోరత్రి వస్త్రము బొందినావు। వే
నిబట్టి చూడగానకు భక్తిప్రథానముగును గాని ధనకు
లాదులే ముఖ్యం కావటంచు నెంచి గెశంకింపక। కాలుచు చున్నావా
డె జలజనాభ ॥71॥

సీ॥ విదురాదనంబెంత వివరింపగా మాన, జనన మందా
యాభిజాత్యమెంత। పృథివి సురార్పిత పృథు
నంబులే పాటి, చిత్రోఢ నిక్కిత సేతు వెంత। శబరి ఫలము
లెంత, సామజాధిప వ్రుతేం, ల్పిష్టస్తవ స్థగాంభీర్యమెంత
పరగ ఘంటాకర్ణ గరిమ యెంత ధ్రువుండు తపము నర్పిన
మహా బంధంబు లెన్ని। స్వల్పమే కాని వారి వాంఛల్లనెంగి।
నవా సంగిన ఫలములు నిరుపమములు। బాలిశులనేలగాంగెదు
భక్తనిముఖ్యా। సహజమిదినను నుతవారిరోచన విషాద ॥
సీ॥ వివిధ వృత్తుల నుగావించి సన్నుతించేయు, ఘనుని 72

టనిల్పనికమలనిలయ| బహువిధంబు అ(ద నన్నాపోసిం
చుకొన్నవారా, ధనము గాని పృథివి భూతి| దానము గాది
సత్కార్యములైయువు దాన్ని నొల్లని మహోత్తరయశస్సు|
తను ప్రకృతిం బ(జేసినమహాను నిరోధ్వసముననిల్పనిపూ
ర్ణసత్వగుణము| నిశ్చలముగ(జేరినే యందుబాయక| మె
ల(గుచున్నది పుణ్యమే యభక్తి| నీరహస్యము అం(గుధరుడు
నిన్ను(గా| కన్ననేల కొల్పునంబుజాక్ష 73
సగసకలలోకైకపూజ్యత(జెంద(గోరి వి యన్నదితావనేనా
ఘు (చొడమో| భూతనిర్మాణ(ప్ర)భుత్వమా,సించిపిరించి
నీనాభిజన్మించి వెలసె| శూరవిఖ్యాతి(దిపొందు దిక్పల
నెల్ల(( )బుష్టి గుణుండనిపు(త్రు)(డయ్యె| భూరిశుభా
వాప్తి(గోరియు(ద్రు)ండుత్వ(దం(భూ)తిక్షమశర్వమందు(దా
ల్చె| భవ్యసుధను(గోరిబర్హిర్ముఖులు ముక్తి| నందను(గోరి
మానులనవరతము| నిన్ను(గొల్చుచుండెనె కన్నగొప్పవా
డెందు గల్గునయ్య యుందిరేశ 74
దీనుహోమము(జ్ఞంపినవామినందున నిప్పు(చు వానింతరాల
మాపన్నుతినిచయ| మినవంశమునన్ని పుజనన మొందుటనాది
కావ్యంబు జగతి ప్రా(గానిపించె| దేవకీ సుతు(డవై నిప్పు

ట్టిటు భాగవతము రాజిల్లెఁ బావనతఁ జెందె । యుర్వి భ[illegible]
బూని వృద్ధిఁ గాంచు నధర్మ భారర, తల్లం ధరాంజమై తనరుచుండె
బైనఁ జెప్పు వానిలోన్నత పురాణశాస్త్రములును నాలు
గ వేదములు పుట్టె । నిఖిల శాస్త్రములను నవధారణము గా ।
కనుఁ దేవదేవుఁ గలఁడు యాముకుందు 475

సీ॥ ధర్మ స్వప్రభురచునత స్వతన్న మునిభార, తామ్నాయ[illegible]వ
బించె నతులరతి । ధర్మమే తను వయ్యె ధారాంకర ధినైనిన్న మునియా
దికావ్యమె పునవచించె । నందనందనుఁ డుసనాతన ధర్మం
బు చుమ్మెని భాగవతము పలికె । ధర్మంబు రక్షించుఁ దలఁ
చి జనించె నన్నిశ్చయంబు నీవాఁ డినావు । వేదములను
సర్వ వేదాంతచయము మి[illegible]ల్లె । పల్కుచుంటఁ జేసి పరమధ
ర్మ । మునకు రక్షకుండవనితేలినది గదా । జానవేశ
వ సంఘనాశ 476

సీ॥ ధర్మ దేవతకుఁ బాదములు నాలుగనేవు, కల్పించినాది
యుగము జనించెఁ । బాదత్రితయము నా పాదింపన త్రేతెఁ
ద్రేతాయుగము సముద్భూత మయ్యెఁ । బాదద్వయంబు చే
భాసిల్లిన ట్లాన ర్భవగ నంత మూఁడవ యుగము పుట్టె । నాక
పాదంబుచే నూఁగులాడింపంగఁ, దగవు మాలిన కలియు

విశేషాగ్నిధారా సాంప్రదాయము

గము వేదమె। యుగచతుష్టయంబునఁ బూజ్యతో స్వస్తింపు।
చేంపఁజేయమ తెలియుంపఁజేయు। శాస్త్ర వేదాంత నానాశాస్త్ర
లిది నిక్కు। వంబు దేవదేవ వాసుదేవ॥ 77

సీ॥ కృతయుగంబున సాత్త్వికులు బ్రాహ్మణు విష్ణుండు చెలఁగి లో
కముల రక్షింపుచుండు। త్రేతాయుగంబున సంప్రీతి
వొంతరూపమున క్షత్రియుఁడు భూతములను బ్రోచు। ద్వా
పరమున రమాధవుఁడు వైశ్యుఁడై ధర్మనిచయం
బును ధరించు। కలియుగంబునను చక్రి శూద్రుఁడై జగద్వ్యా
పారములు ధర్మనంబు జొప్పు। దను చూచు వేదాంత వే
ద్యమైనట్టి వాసుమ। వినిచె భేదమున వేద సుపవిత్ర భారత
ముననివిశ్వాసమయ్యెఁ గీతములునుండ॥ వేణుగోపాల
జగతి పవిత్రశీల॥ 78

సీ॥ సకల శాస్త్రములు విచారించి ధీషణుండు, నియమము
ల కృష్ణంబు నిష్ఠ యుంచెఁ। తల్లిదండ్రుల పాదపద్మములనా సేవిం
చు। శత్రుఁడగు దామోదరు జమ్ములనాకు। సదిబింబాండ దాప
రత్నము నేఁడు విషసతిచే, విపులపాపములచే వృద్ధి
జెందె। సయ్యరత్నము త్రిదియాసుకాంచౌ వాంఛమురఁడో

శివ శాణ్గ్ధా రా సంస్తోత్రము

శ్రీ దిక్పాలనాయకా సపదన। యచ్చల్పయధికా ౩ రత్నభూషణమైన
సెయుండు। నేల్పైన్యైన సుదినిగ్రహంబులవలన। నాశము గా
కనిల్చునే నలినాభగవేలుగా వాలి జగతీపవిత్రశీల॥79
సేగనత్తి సంభవు స్పష్టినై పుణ్యమున త్రికూటాచలంబుద్ధి
మధ్యమున బాగమై। నా పర్వతమున మహా చిత్రముగ వి
శ్వకర్మ నిర్మించె లంకాపురంబు త్రైలోక్యకంటకుడైన రావ
ణ మేలంగు రావణాదులు తత్పురమున మనిరి। వివిధ వై
భవముల వెలయు లంకాపురినిమాత్రయైన వర్ణించ రుం
డు। వాలవహ్నిచే తగాలిచె బోపట్టు। పగటి వేళ గగనా
తలిన్నోచ్చి। భవదధిను డింత పనిచేయనేవెంత। ఘనుడవ
నీను తింతు గాసేయగ ౮౦
సీ॥ మ దినాసుమలయె తున్నదిమి తాలంగ ఆప్త మద్దరద
స్నైదినాధిపాంత్రజుండు జమునను నాలంబాసగినన
గ్రైశేమదనభిభవంబానరించెనంగ దుండు। దేవేంద్రుగ
ల్చినశ్రవి దాలంగమమాప్రపన గుద్ధి యటార్చు బవనసుతుం
డు। ముల్లోకములనార్చు మెకలంబడ గన్నల్లాడించె వై
శావనరాత్రజుండు। రావణాసురవానరరాజులిట్లు।

సుభుజగ జయించుటారసించు దాంచు । సాక్షి యంబు
నగాధిపు దే సుభావగ జానకీరాము బ్రహ్మాండ సా
క్షిభూము ॥81॥

సీ॥ సురరాక్షసులకైన జూడరాని పెనుమెరుగ, గల్పించి దీ
పించుచుండె । ననిన నగములు వేల్పులనికరంబు గడిం
చి, మించు నశ్వత్థామ పెంచియుండె । దివ్యాస్త్రము పాప
చేదించు కన్నుండు, నింగి దంన్నతులు చేనింపుయుండె।
నెత్తిబలుండైన కృపాచార్యు దోకెయోర, నిశ్వాసమునద
యేపుసూపు । వేలతోడ బీరాజవీరులు తక్కింప । నడుమనుం
డు సింధునాయకుని వ । ధించె నర్జునుడు ప్రతిజ్ఞ గల్పిమెం
డె । నబలమున గాంచె నరజాక్షు ॥ 82

ఉ॥ గోగ్రహణంబునాడు మరుకుంభిని నాభుచమూ సము
త్తాసగ్రహాము పూరెగిన మున్విరమించు నరుండే కొండచా
రాగ్ర కాలకీ జయించిలలి, నావుల దెచ్చుట లెన్నదావకా
సుగ్రహాల భోచె తనత, మాత్సుసరోజదళాయతేక్షణా 83

ముఖ్యులనిలావీరులు పక్షభూక్తులు నరా, వీరుల్లోలావారులా

మునిసంఘంబులు మహాపవమాన స్తోత్రంబుతోఁ
గాంచినం
తనేపూజించిరి వేదవేద్యమహత్, తత్త్వంబిట్లు వర్ణించెమా
కని కేఁలపై పెట్టినారి భవదీయ మాధవ్య మాహాత్మ్యా 84
శ్లో॥ అగ్నికుండంబునందు ఆజ్యపాత్రమలానంగు , మని
మాన్యుకానియొక్కవారి నారింపి । జపసాధనంబైన వాయు
సంస్తంభమునకు మార్గికబాలవైంచి బాలనానవమాని । బాలకా
లాకి వేదశాస్త్రంబునెప్పునెవ్వ, తన్నించేదియొక్క మహాతపస్వి
శ్లోరసమాధివహించె యఘునధ్యాన, మునుమాంజి
యొక్కసన్నాని వరుండు । వచ్చిరిట్లు మునులు వందలువేలుని
నాంచికొల్వ దండకావనమున । కేగినప్పు దట్టి యోగీశ్వ
రులుకారిని । వారలుంగవనమె వారిజాక్షు 85
శ్లో॥ విరహవాస్సనము చేవిలపించునంతనుఁ బ్రియుఁడు
తల్పమునలభించునేని । దారిద్ర్యవహ్ని సంతప్తుఁడౌవాని
కిఁ జెన్ని ధానంబు ప్రాప్తించునేని । దావశాంతిఁబలెం
చితడెంబడువానికి, నమోరా పనా జలంబబ్బెనేని । రేయిఁ
జీకటిలోఁ జరించెడువానికి, నిరుపమదీపంబు దొరకెనేని
సంభవించునట్టి సంతోషమునుబోంది । రక్షెలమునులు

విష్ణుదాగ్నిహాసంపాతము

దండకారణ్యవనికి । నివసించు [illegible] తతిమునిప్రవరులు
గాంచి । గాంచినాపుడు దమునౌ సతేయు ॥ 86

సీ॥ అన్యతరదేశములలో వెతలుగాంచు మరాళ్ళ, తతిమాన
ససరస్సు దాయునాడు । తతబుభుక్షా పీడితములైన
తేటిబాల్ర, కులుకమలములపై నాలయించి । వాతా
తపములచే వగచుచు తర్పణమ్ము, లనుకూలమగువ
ర్షమిచ్చిన పుడమి । జంటు (బాసిన్న) సించు చక్రవాకం
బుల్ర, పార్వతి దర్శనంబు మరువేళ । నెట్టిసంతసంబు నా
నయు నట్టి మదంబు (। గనిరి మునులు దండకావనమున ।
నివసించ (బడ (గని శ్చయించ్రి తమలై ॥ నౌ సతేయసూరి
కాంచనేయు ॥ 87

సీ॥ తప్పిపోయిన బిడ్డ తన ప్రోలని ల్వంగ, జననియత్రినెట్టి
హర్షము జనించు । గుణవతి యగు భార్య నూత్నతో (గా
పురమున మరాజనికేము దమునలుగు । జిజ్ఞాసువా ద్యులి
చే (బ్రశ్న చేయు (బండి తుడు (క్లైనవన్నికె, ట్టి సుఖమొద
వు । దవ్వులనున్నట్టి తర్కకంబిడలుచు, రాగి క్లైనెట్టి
సరాగమొదవు । నట్టియానందమొదవె (ద్విజాళయు
మున । దండకావనవాసు తాపసులు మావకొత్తో

విశేషార్థాంతర సంపాదము

వచ్చిన శరణాగతుని వెళ్ళి వేళ గజాననేశా మహేంద్ర సా
క్షాత్కారము ౮౮

సీ॥ అనసూయ తోడను గానియోడుచు వారి తన
చిన యత్ని ప్రమాణి దేవుల వర్షములు గావించిన నిజ తపః
ఫలముగా నీ పరమ భంగమాని నీకు భూజులా నర్పణ
కవిమానంబు తెల్ప దీవన స్తుతి సుమాని తైజసంబు
ననిన్ను సదనా వనముకొని వోయు నక్షాళితుండు
తా వనావతార తత్త్వంబు జేసెం గిరి తాపుల్లై రిగాని యున్న
జనము దేలు గాంచ జాలినారు యుపదేశము లుంగజ్ఞ యు
గప్రజాకు లిండి రి ౮౯

సీ॥ వచ్చినాడు దూని ప్రభావంబు చేసెగ గదా, ప్రాణ ముల
ద్బ్రుంచెరాము నీకు వానుమున పర తత్త్వమాత్మనే తెల్గె
కదా, మాతల్లి చెప్పినట్టి తిన దెంచి సరమా విభుడు వ
రాత్ర్యుడు దేవేవని గదా, తన యున్న విడిచిన దాసుడ
యౌను భరతాదులు భవతి భావమే తెలిగెగదా, నిఖిలం
బు విడిచిన స్త్రీ కాలించిరి ఘన పరీక్షముండు కాటున
చేశాని యుండు రత్నని వార వరసిన ట్లు సహజ పుణ్యమున
విచక్షణుల నెరిగి తత్త్వము తెలిగె ముక్తి గాంతు
రిందిరేశ ౯౦

సీ॥ అష్టవిభూతులకాధారుఁడై శక్తి, సంపన్నుఁడౌ శివాం
శమునఁ బుట్టి| సమజగదావాసుఁడై సంచరించెడు మహే
బలనందనుండని ప్రభవహించి| ఘనజగద్బంధు విష్ణునిత్యఁ
గాంచిన ~~[illegible]~~ త్రయీ, తను నాద్యసకలశాస్త్రములు స
దివి| లలితసృష్టి కల్పములలంబై వెలుంగువే, రణ్యగర్భుని
చేవరంబులందిల్లమైన భైవారియంబున లేనిభూతి| బూని
నినుఁ గొల్చెదా సమమమువోవనలాఘ| వఁడెనెదు భావ
మున గడా విశ్వనాథ॥ జానకీరామబ్రహ్మాండనా
ధ్యచేమ॥ 91

చిరాయు బూరుగ
సీ॥ లలిమాధురీఫలంబులనై ~~[illegible]~~ ధ) రాజమాసించు
కేరంబు భంగి| (బల్వలంబున పామపత్త్రములలవని
నన్నానిథుము కారు కాళ్ళపాంన
చనికాచు ధాత్రిరాష్ట్రంబు వగిది| లాలిత్యచూత పల్ల
ఉత్తాద
వములకై వసున్నవమునాశ్రయించు పికంబు పోల్కి| ~~[illegible]~~
మకరందవాంఛ చేమండ తైలమునఁ జేరినయట్టి మ
ధుపంచరీకమట్లు| సర్వకాలము సంసార జలధిలోన|
మునుచుండురు మర్త్యసమూహ వామె భడూ| నిఖిలసామ్రా
దాయకుండగు నిన్నుఁ గనరు గవేరమున వెలపు ధగ లేవి
త్రిశల॥ 92

సీ॥ పుష్పవర్ణములా వెచ్చు గనూనెదియోఁ బరంజమా

విశేషాశ్చర్యసంప్రాప్తము

సీ॥ చుట్టేరఘు నివహాద్రి । నత్తనవసనంబులు సమస్తార్ఘ్యము
కుసుంద్రమాన్యలకేశు పెనుమరుని పోల్చి । సేవ్యరఘు లీలంబు
లారాధింపగ దలచుచు కోర్కె వింతమోము విస్త్రత శతి । సర
విమల్లవాన్న భోజనము సేవ్యత్నంచి, కానలో దిరుగుజపు
న్నసన్నిభ్య । బాలిశులు కొండలవి వృక్షపంబు నందు । ముక్తిదాయ
కుండౌన నీభక్తి మాని । వింపచతో గాల్వురచెలదేవతల
గొరిగ్రవేయుగోపాల జగతీప వివ్రతులు ॥ 93

సీ॥ విద్యాసక్తి భూతికో విదుడు గాల్పవలె గాని, తలమిహమా
కూనిచ్చే గ్రహింపవలెనె । తత్త్వద్ధి నిరాకరము జారవలె
గాని, చుట్టు ఉపాశయందునారాధింపదగమె । కమ్మ సూర్యాంద్రి
నాకము జేరవలె గాని, శబరాలయమున వశమొగడింప
శ్రవణాస్త్రి దాతచెంతకు బోవవలె గాని ప్రాప్తించునే యితం
పచుని గాల్పు । సిరికి భూమికి భర్తవైచిరతరాప ।
పక్షపతివైన నిను గాల్చి వరసుఖంబు । లందవలె గాని
వేయుపాయముల చేత । శక్యమా నెగడి శంఖచక్రపా
ణీ॥ 94

సీ॥ భవదీయ దివ్యప్రభావాంబురాశిలో పలద్రుంపుతుం
ఫురుల్ జలఘులయ్యె । భవదనుకంపావిభవమే తరచ్చిన
పార్శ్వమై చెలగు నింబ్భరణ మయ్యె । గమనీయమైనని

కలాన్వరాగు రామునే తదాప్తియం దుర తత్త్వంబుల యెన్నిది
పంచుతా వక దివ్యాంగవక్ష్యమ్ము వె లోనలవక్ష్యమ
యెన్న దావనేనా వతారప్రభావ నెల్ల లబ్ధ మోని దిభం
గంబులై చెలంగ గానిచోగ్న రవంబింత నలదె ప్రాను తాం
బునిధులకుం బుండరీకా యతాక్ష ॥ 95

సీ॥ అవిలాశ్యభూమితేననలాశ్యవవేత్తితే ననిలాశ్యవా
యుదేవు నకు నటి కంబునాము మునింగి బరాభి ఖ్యయుం
గల్గివర్తించు విష్ణోతినెన్న గాలత్రయమునందరాదవాచ్యుం డు
డ్రైనందువలన నామాత్రి యంద నారంబుగలయట్టి ఘనవ
స్తు సృష్టిచేసయున్న నితోచునే నియమము పంచభూతము
లకు వస్తు వేషగు టుచే వానియందుం బుట్టువాని నెల్ల నాది
వేంతు వేయని వచింపం గనెలు నౌసలేయ సూరిదాం
డగీయ ॥ 96

సీ॥ నైర్ఘర్ష మందు జనించుటం గాంచోలు నావలాన్య గాం
చెనవార్ధసమితి తద్ధాన సలిలోద్భవము తౌటం గాంచో
లు నభ్రాన్య నొందె మవరంబుదములు భవదీయ తే
జః ప్రభవుం డౌటం గాంచోలు నన్నాన్యం గాంచె భాం

విభుండు। భవభయరోషసంభవ[వృడో]టు(రాంబో)లు నగ్నినామ
(ము) మునాందెనాశ్రయుమాశ్వు। జ్ఞ వహాశవాచ్ఛ్నక్షై వెలుం
గుటఁ జేసి। నీదు సృష్టిచే జనించినట్టి। వసునామములను
వరించెనదియాది। యుంముఖగ తురంగసుందరాంగ॥ 97

సీ॥ నీ బాహ్య తమ్ములోనే జనియించుటచే నజుండనుచు
రగఁ జెలఁగె బమ్మ। తావక
రౌద్రమందాంవిష్ఠ్వవించుటను భవాఖ్యఁ జెందెను
మహాధిపుండు। నీవిక్రమమున జనించుటచే నహో। హో
భిఖ్య నొందె సురాధిపుండు। భవదుదారాంశసంభవులై
తనరుటచే నమరనామముఁ జెందిరఖిలసురలు। నెల్ల
లోనే ములను నీవిన వ్యైన యుష్మాదచార్చనందుఁ గలిగెజ
గము। బని త్వదీయనేత్ర నమరులనామంబు। లెల్లఁ గ
జేయుచుండె నిందిరేశ॥ 98

సీ॥ అణిమాదిసిద్ధులందాదితా వననామమైనయకార
మున్నందు వలన। నిధినవకంబులోని ముఖ్యమందా వప్పియం
బాకనిధానంబునందున్న తన। వాంఛించిదనావప్పియుష్మే
తిచేనినామ। మాదిత్యవృక్షమందమరుచతన। నఖిలరత్న
ములలో వరనీలమనియొన్న మణినీయభిఖ్యచే మనుటవ

40. విశేషాస్త్రార్థ సంకేతము

లన । విలువ నగల్గి సర్వవిశ్వప్రాజ్యంబులై ప్రసిద్ధిగాం
చెన వినిరతము । విన్న చేతనులు మెప్పొందు చందాన
గా సతేయు సుఖాంబ గయల ॥99

సీ॥ శబ్దశాస్త్రజ్ఞనా సత్యమించిను రంగ, మహా శ్రేష్టులనిచే
తపోనిగనియు । స్వర్ణంబు నంగలచే విగోరి గంధ ద్రవ్య, ప
ముగాలె వి... లం వపోతమంథు । సహ్య సంస్కృతలా
లసా ప్రారిలభోంబు, వివేకయుండు అనె జీవంబు
విధించె । రసరుచిరా భూభరస్థితము వహించి, చం
చరికంబు మాసంబు గాంచె బృ శుల గంధరోం
చపృ శుభోవము వశించె, వని బెట్టి చూడ విఖ్యా
సుఖమయ । గర భిశ్చ రాముల కంటె మూర్తిమయ సం
ఆ॥ విష్ణువే క్షేత్ర భార్గవి కళత్ర ॥100

సీ॥ భవభయ కథన సుగవనిల్పియుత్రా, సుతుడు దేవ
గ్నంబుచూ అగ్నియై । భవ దియు గాత్ర సంస్థ
ర్యంబు చే ద్రవ ద్రాంగన లోకప్రాజ్ఞ... వహించె
నీ రూపమొక మాటు. నేత్ర బ్బు ముల నిల్పి, భూతం
బు తెన్నియో పొందె సుఖము । భవదావ్యయంబు కపాటి
నారలు కనిల్పి । సంస్కృతిబాసెనే జామి ఖండు । నవిసేతా

విశిష్టాద్వైతాశాసంప్రాతము

వకారంగసంధ్యాప్రాదిత సంప్రదాయముల మృతపదము నందుకొ
నిరి విష్ణయించింతని సుబ్రహ్మణ్యేశించిన శ్వేతా నందమిచ్చుఁ
గాదనలినసారధి 7|01

సీ|| నవ్వుంటుఁజేసి బృందావని నందన, చైత్ర రక్షములతో
మైత్రి సల్పి వివృజల క్రీడనాడింపయుము నాపృజ్ఞా జలం
బులు వియత్సంగఁబోలె నీనాభి పద్మ సముద్భవంబగు మా
ని వేధసోపమానమయ్యె ఫలపత్రపచ్ఛాయ వెలమినకా
సఁగి వృక్షంబులు పారిజాతంబులయ్యె నీవు సంచరిం
చునేల లైఁగలరాలు తలఁపు మిన్నలయ్యె దానఁజేసి గో
కులంబు నాకలోకమైతనరఁగ ప్రజ్ఞానవతార వేళనంబు
జా|| 7|02

సీ|| వాచంయములఁబోలె వందనంయుప దార్జ్వ వైరిగోపకులని
నాశ్రయించి ముష్ప విభూతులనాస్వదంబయ్యెయు, సోదా
స్ఫురింపము సైచ్చియుంటు వేదమంత్ర సమాన విభూతిఁగాం
చెశా, వారలంబున్న నేదమసంబంధమెనని జేజేలఁచెందానఁ
బాజనియతఁగాంచి రాచశేజనులు నియామ్లమెలఁగి
~~[illegible]~~
స్వర్గవేధిచే తనస్వంబు సువర్ణ మైనమద్వైతావవేనపాద
సంశ్రయంబుచే విశాలయశస్సులై మనిబ్రాహ్మణులు రమా
హృదీశ 7|03

విశేషాద్రి ధామ సంప్రాప్తము.

సీ॥ కమలారి సుందర కర్తృ నలరిన తారా వధూటికుత్తు
లము సంగి। విబుధాధిపతి సమావేశంబు నొందిన మునిప
త్ని (బాషేణము గనానర్బ। గంధర్వ రాజ విగ్రహాది ప్రమే
చ్చిన జమదగ్ని భార్యను సహ్య (దొలంచి। వచ్చుని పైన
తి మోహాగుచిచే మెలంగిన కావ్య పుత్రికే మహోన్న
తము సంగి। తనివిం జెందని జారకృత్యంబు తావ। నాత్రేయ
ము (జెందిగోపాలకాంగనలకు। భూరికీర్తియు మోక్షమిం
పు గనా సంగె। నిదిమహోద్భుతమాగదా యందిరేశ॥ 104

సీ॥ కర్మయోగమునఁ బ్రగల్భుఁడౌ జనకభూ జాని ప్రశస్తా
తనౌనమందు। జ్ఞానయోగమునఁ బ్రశస్తుఁడౌ భరతాఖ్య
సంయమిమూర్త వర్ణనమందు। భక్తియోగంబుచేఁ బ్రబల
నింద్రద్యుమ్న నృపతి రెండవ జన్మమందు। గాఢప్రపత్తి
యోగస్థ మునీంద్ర సంఘముల నేకాబ్దాంతరాలమందుఁ
గాంచి సత్ఫలము గ్రొంగనిరి పోవల్లవాంగనలు నామహారిని
సుభజించి యింతచిత్రమింక నిలలోన మెలఁగునె। విమత
చైత్ర భార్గవ వేళతే॥ 105

సీ॥ జటిలు లానుధారు భోజనము మానిన వారు హాసే
నిరోధంబు సలుపు వారు। ధనమిచ్చి వారలాదనెవి చ్చివా
రువ 2 స్త్రము విచ్చి బదలఁ సాఁగు వారు। వ్రతమైన వారు రుస

వనక్షత్రులగు వారు, తగి తత్త్వముల జరించువారు జపయాగము
వారు మంత్రములానర్చు వారు వేదాధ్యయనము గావించువా
రు పెక్కు జన్మంబులందు లభింపరాని! మునినాథ
జన్మమున నీ నెల్ల వారు నిన్నిట్లు | ఫాలుగొసిన చందానచ్ఛోం
దికల్లు! గోపికలు నిన్నుం గొల్చె వైకుంఠవాసస! 106
సాత్త్వికవేదపద్యములు చాలమొప్పు కొనియుంబనము
లాచే దని వెంచెంది! నీలవేణులు తానకంబుచే
మెరాది, గాన బాహుచంద్ర మురుమానలుంచి! దంతవ్యతంబు
లందంగ జేసి చక్కలి, గింతలచే నిను వింతగూర్చి! నెలి
బాణితలములన్ భుజంబులమోపి సారమేచబరిరంభ సౌఖ్య
మిచ్చి! నీశరీర మంటిని ధువనకేళిగా! వించిన ట్టిగొల్లమించు
బోండ్ల భాగ్యమిట్టి దనుచు భావింప శక్యమా! సుందరజను
లకైన వారిజాక్ష 107
సేకవేపటుత్వైన్యంబున నియుపవాసములచే గ్రసించి
దక్షులపై వసించినావు! తరువాత నిజసకేతనకరకి
పై జూపెంపద దలచి కోదండంబు దాల్చినావు! బా
ణాపాతములచే బ్రాంతిసంస్థితాగాభుజలంబులను
గాల్చినావు నీ దుర్నిలాంధను శికిశ మురుం
డు; వచ్చి వేశరణాన్నమెచ్చినావు! జలధి గోరినవర

44 విశేషాద్భుతార్థసంపాతము

ములాసంగినావు సేతుని ఱ్ఱాణము భూపై జేసినావు
నిన్ను వేసుగ్రీవాంబులు నేను గతిగి నభూతో మో
ముగా వృకమాధినాథ 108

సీ. తిరసన్న లనుక్రోనె త్రిమూర్తి గములు కల్గించ నవులా
లించు టరిది శాఖామృగ ములచే శైలములు జ్జలార
దాకదెప్పించుటం తయును వింత వైశాల్యయున
పర్వతములు మున్నటి యంటునే దేలించుట దృష్టాంతం
బు తివిరిదానవుల వధించు నామర్త్యంబు కోసుటం
ములకు గల్గుటయు వెలుగు నని సరాదులచేతనైన
సమస్త వృక్షచర వాలి బ్రతుకుటు విస్మయంబు సర్వేశ
కృదంద వగుట టిట్లు సల్పినావు గానిలా తులచే నా
కమల నాభ 109

సీ. కపిమాత్రుని సేతుక లిగ్రి నిపొంద్రిత్రి మనిసేత తోటమా
టన్నాడు వేళ గోతికనా మర్ధనమే తిడునలభించె
బళి బళి యని వన భంగవేళ బ్రావగ మాత్రునెంత
బలమెట్టులాన గూడె నని పలాశనుల జన్నాడు వేళ
శాఖామృగమునకెనా వా సంబెటుల జ్జె నని రావణుని

మా॥ అనవ్రతవేళ। గౌనతి ప్రాణి నెటు గణ్నెనని తాంతా తప్పు
మనిలంక (గాల్పు) చేయుచువేళ। వానుమనుసుతించిరసు
కులయమ్మధినశక్తి। నవసంగినదనదానరజా కు ౧॥

సీ॥ కల్పంబు గడియ (గా గడియ కల్పంబుగా (గాంచుచూని
శైలకాశలంబు। చరమున చరముగా స్థావరంబును జం
గమముగానాన్యునా మర్ధన ఫలరాశి। పారిజాతమును ధు
త్తూరంబుగా ధూర్తు మును సురద్రుమముగా మను చూశి
శి। లిల జవ్వనినిపలిక్కిగా వికృతాంగి, నతిసుందరిగ (జేయు
నట్టి మహిమ। రమ్యచింతామణి నల్లనాయుగా (గ) నల్లరా
తిని (శిల (ఘ) మిన్నగ నానమ్ము। జాతాతన ము
గినయందు సర్వకాల। మమరియున్నదిమది లయా
హృదిశ ౧॥।

సీ॥ గిరియందు (బుట్టియు (బుధక క్షత్వంబు గైకొనునని
మ్మగాజలంబు। భూరిని షద్వరంబున జనించియునా దఁ।
నాలినన్నెమొందునే నలినదళము। వెలివాడయందుద్భవిం
చియు దుర్గంధ, వును సునె మల్లినాసూనచయము। ప్రా
చిరయందు ఘువ్రమువేయ (బడియుము లావ్యభావమొం

విషాదాగ్నిధారాసంపాతము

దునేందుమలశత్తు| మహ్నైవేనజాతియందు జనించియును
ధికష్టజ్ఞానవంతుడైనవాడు |ప్రకృతిసౌఖ్యములను(బొ
ల్లుదెకతిభక్తి| నిన్నుఁగొల్వనేపుడునీకజాఱుగు||12

సీ|| విషనాశనౌషధాన్వితశైలమున(బుట్టి) వాసికెంబుని
శ్విషత్వమునమనూని| జానాక్షవితటినీస్నానాలో[illegible]ద్భవంబ
యున్నె, వేలబుధునకు(బూనార్త పాపమునుగొనె| కమలాయర
త్నాకరంబునఁబొడమియు, నవ్వారాటము రత్నమైచెలఁ(
గునె| ప్రజ్ఞానదీజలోద్భూతమంయున్నను బ్రస్తారంబతీసి
[illegible]మార్గంబుగనునె| యట్లైనత్మలంబునందు జన్మించియు|
జ్ఞానభక్తిహీనులైన జనులు| భవదమోఘకృపను (
బాత్రులుగారెందు| విమలచైత్రభార్గవికళత్ర||13

సీ|| శిలలైనఁ గరఁగింతు(జిలువలన లరింతు(, [illegible].గను డినా
నేర్పునగాయకుండు|ప్రతివాదులను(బరాభవముగల్గిం
తునా) దర్పంబుగను డనుతాన్నైమండు|సర్వధావియమునను
ఢాసభలుగెల్చితినాడు, సరివారలెవరను-ధాండసూండు|
శబ్దాపశబ్దచర్చా) విధానమునసన్నుతి(గాంచినట్టి
వాక్పతి విడుండు| వివిధకావ్యనిర్మాతయైన వివరుం

ఉ। తావకనామ(స్మ)యుగ్మంబు దలపదేని। వర్ధ(గ)గుగానిస
త్యంబులవే ఉ। వేదముగావేల జగతిపవిత్రశీలు(గ)॥114

సీ॥ ననవరు పుభూపాలు ననవాజన్మమున గూర్పగ, గతమఖ్య
వరశత క్రతు ఫలంబు। హరినృగ గదిమునా సరవల్లి గజేయ
ని రానమైతన రెగోదాన ఫలము। శ్వేతభూవరు నము స్వేయ
మాంసాశనా, భాస్సంబాసంగతమం ఫలంబు। బ్రహ్మవిద
త్రునిగృధ్ర భవమునొందగ జేసి దతరు చిరాన్న వితరణ
ఫలము। జీవకోటులు పుణ్యమార్జించినకు। సర్వనామమున
స్వరని ఘోరాఘ ఫలము। నిచ్చునిదిశరభంగాదులెఱుగ
తపము। నీకాసగి ముక్తిగాంచిరి నరజాతియు(గ)॥115

~~[illegible]~~

సీ॥ ద్విజులనైన వధించితి నిమనినట్టి ఘుటాకర్ణనామకనా
మవైరి, కులధర్మమడచిదుష్కులట తొసంసారసౌఖ్యంబు గన్న
యజామిళుండు। జన్మకర్మముల నెచత్వంబునొందిరం నాసురు
సేవించినట్టివబ్బ। సరవిమై సవాస్పసవ్వ స్వమగుతారతమ్మ
చెఱుంగనితం తువాయి। దాదియగు వారు తావకనాం
ఘ్రియుగము। నాశ్రయించి నరికెకంనమల ముక్తి।
నన్న పుణ్యంబులను నే(యు)సుగలట్టి। ~~[illegible]~~ తారతమ్మ

బుగనవచ్చువారి జాడ్యు॥ 116

సీ॥ జీవిపూర్వమునందు జేసినకర్మను, సారంబుగాబు
ద్ధి సంచరించుచు । తన బుద్ధి పోయినట్టి నిరంబు పనులుతో, శరిని
త్యములనాచరింపుచుండు । నవ్వావ పుణ్యనార్యములను దగిన
ట్టి, లిపి ఫలము సదాయిచ్చుచుండు । వట్టి చ్చువారి తోజీవం
మ సుఖదుఃఖ, భోజనం తైబవము భవములొందు । నాత్మదే
హాత్మవిభ్రాంతిసంది మెలగుచు । గాని తరి జేరలేడు నీకరుణ
గాంచు । నంతవరకు దానన దియెట్టులచ్చునో యె । యుంగ జెప్పు
మునాకు విశాంగదా వా॥ 117

సీ॥ నరుడు మునుపు దప్పు జనము నర్చుదళములు, సైంధవ వధ
నాడు [illegible] శాబ్ది(ధర్మ) । నలయూ జ్ఞసేని నివర్తించు సాకం
బు, వనినతిథులకు భోజనము నర్చు । నలమి ధర్మజు డు నిచ్చె
నతాంబూల, మర్మలవధించి నాజ్ఞంబాసం॥ । గడేమిమా
లికు ధునికి దిన పుష్పంబులు, రాకొంచు ధనధాన్య రాసుల
రమ్మె । భక్తినికర్పణము చేయు స్వల్పవస్తు । పాళ్ళదాసులన
శీల సంపదలు నొసంగి । సాధుచుం డునిదేమి విస్మయమేమో
నిగ వేదబుగా పాలజగతి పవిత్ర శీలు॥ 118

సీ॥ గడువులారాక ధన్వాంతరంబు సూపినకొని టెంకులటని తోలు(
తవరాటి। సత్రాజితుఁ వధింపసాయంబొనర్చిన, యక్రూర
రోషంబునాదరించి। నిష్కారణంబుగా నిన్ను నిందించి చే
రఁజూడఁడో? సుదంపనేరంబు మఱచి। కలినే దరించితూ? ఫలని
స్సైమాదిన, గంగాసుతుని తప్పుగప్పు పుచ్చి। కదిసి పెంచిన
ఇల్ల మదపరాధములు క్షమించి కరుణతోఁ గాచుమయ్య। దో
షభాగున్ గను విశేషాశ్రయము దక్కు। మరి తనాశ్రవ
మౌంపక్షుదిశేన॥119

సీ॥ ధనమదాంధులను విద్యామదాంధులనధి, నారమత్తులు
భవత్కారవంబు। జంతువేంసాదుర్వ్రతచారాన్ననార
పరాయణులతావకారాధనంబు। మాంసాశనులు పాన
మత్తులు నాస్తికాధములు భవద్విభాసమహము। మధ్య
లోలురు దురవాంతారపరులు మపురులు పామరులు నీచర
ణోపేవ। నరయనేరరు దుఃఖాగ్నికశేనముగుచుఁ। చిరుగుచు
దురుభవపరంపరములొంది। జ్ఞానులగు వారు మాంత్రము పూని
తావకాశ్రయముఁ గాంచి సుఖియింతురంబుజాక్షి॥
సీ॥ ముమురంబులాశ్రయము ఏ మక్కువాత్మ॥120
నాంధిష్టాని వాన్నములచేత। ముంజేతి వేంకటంబునుఁ

బోలెభవదీయ, చిరకాంక్షిచింతనాపరులచేత। న
వలినరాకానిశాధీశు విధమున, సాత్వికగ్రంథరాజము
లచేత। మేఘావృతుఁడుగాని మిహిరుని చందాన, ద్వైద
వతారోరు కృత్యములచేత। దెలియఁబడుచున్నతావ
క దివ్యమహిమ। మరసి సేవింపఁజాలరసురమనిషు
లక్షణావిరోధాభ్యస్తమనస్కులైన। శక్యమా యుట్టిదని
చెప్పసరసిజాక్ష ౧/2

సీ౧ పామరుం డొకఁడు కోపముఁ జెందిదోయటు మమ్మెబిమ్మ
నది నేం(ద్రు)పయిఁజూడనె। తాత్మహాని యొకండు తేటము
స్థ(ద్రో)సినం, తనెపాడునేయఁగాథజలరాశి। కలుషా
త్ముఁడొకఁడు పంకము పూయ మాలిన్య, మందునే పూత
విష్ణోయసంబు। తమినానందైత్రంగఁదలఁచిన మాత్రాన
లఘు వసునేహోమాలయమహే(శ)। మట్టులాసుర(ప్ర)వృత్తి
గలట్టినరులు। దూషణమొనర్చ హానిఁ జెందుదువె నీవు।
వానికి విన్నాశవారణ మాను గాక౧ వేణుగోపాల జగతి
పవిత్రశీల ౧/22

సీ౧ బిరుదంబువెల్లఁజెప్పు రదీయు మని లేఖ, వ్రా సినక

విఘాంభాగ్నిఖాగాసంపాతము

నిచినపొం(ద్రమం డు| ఘనసభలో ద్వే(డునా(డు పృథ్వీరాజునొండని వా
దించి తిట్టిన చేదిరాజు| గాల్లండవిడు పు మాపల్లవా ధరినంచు
రోధించి పల్కిన రుక్మి నృపతి| రాయబారమునా దురజ్ఞులు వల్కి తి
రస్కరించిన యట్టి రాజరాజు| దారుణావిపత్తుల(గన్న వృత్తాంత
మోలి(గె| యస్సనని ను దూషణా మొనర్చు| నట్టిపనికి| భయము నొం
దరు దుష్టులై పర(జు జనులు| కావేణగా పాలజగతి పవిత్ర
లగ|123

సీ|| శరతాంభ వత్సవరాకంబింప దేవ(ప) తికంబులాగి సమ్మే
తింపకుండు| నవఘనాదులు కొంచె మభనాసమొందంగ, గృ
హసంస్థితులకదిగి ట్టకుండు| దనవారు కొన్నాళ్లకనుమతిం
చిన స్వాక, స్త్రామస్త జనము విఘ్నంబు(గోరు| నది షాంతవకియు(
బామనమునంతలోలోన, మెల్లనోర్వదు దానికే చ్ఛుగింప దేవ
తలు విఘ్నము నరింతురవిపత్తు| లన్నియున్ దెప్పుకొన్న మేలైఫ
లించి| యుభయలోకసుఖంబులనొస(గు(దేవ| కేనపాంధా
బ్జభక్తి లక్ష్మీవాసుదేశ|124

సీ|| వివిధ విఘ్నాలయందు విపులపొందితిగల్గు| శత్రులగెల్చుడో
శ్లైక్తి పాదము| భవానర్మ్యనా సమర్థత లభించు వనేప) కాళి
(బ్రోచెదు వదాన్నాత్వము బ్బు[illegible](|గారవ్వనిరాణ్ణకొవాఘ్నుల్నిం

విశేషాగ్నిధారా సంప్రాప్తము

బాదవు బృహస్పతి తుల్యవాక్పాటవము లభించు|
భూరిసామ్రాజ్యాధికారం బుప్రాప్తించు, సౌందర్య నైర్మల్య
యశస్సు వచ్చు| గానినరునకుని పాదనమలభ్యనైన
లుగుటరుదత్లుకలిగిననిలుచుటరుదు| ఇవి లుచువార
లకపవర్గ ఫలములగలుగు| గలుగదది వేలుపాయంబు
వలన (స్కం) 7/125

సీ|| జాతస్త్రానపాదిరేనాలిబ్దములనాడు, ప్రవర్తమున
కుశిశుప్రాయమందు| సరమా విభునకు ప్రజస్మోవైర
ములనాడు, జామిళునకు దానుచచ్చు వేళ (?) బాం
డుపౌత్రునకు శాపప్రాప్తదినమున, హానుమకు నిరత్న
సాపున్నాడు| పారిసుదంకునకు నిరమునా రౌనసాని()
గంసదాసికి నిన్నుగాంచునాడు| కలిగె తావకపదభ
క్తిగాదమ్మెష| తించెదనికెగారణామెంచిచూడు () తెలి
యదన్నలకవి తెలిసియుండు| వేలుగోపాల పగతేప
వితి (స్కం) 7/126

సీ|| జనన మాదిగ వధూసంగంబు రోసిన, యొంపగాసుము
డుత్వదాశ్రితుండు| రంభాది కామినీ రతి నసహించుమ,

విష్ణుదాసోద్ధార సంపాతము।

ధా విష్ణావని భవత్సవముండు। భిరుపూరుషనైజభేదంబె
యుంగని, వాసనసందను(డునదాసవరు(డు। విషయసౌఖ్య
ములన్న విషముగాఁ దలపోయు, సనకాది మునులు తృప్తి
కరణాభికుం। లెంత లేసి విరాగులట్లన్నమిడిగి। నిముబాని
సతౌటిన్నని న్నమించు। సుఖము లేదని తోఁచు [illegible] బోధ
ధ్రుమూం ధ॥ మానసునకైన నిశౌరమావైదిక॥ 127

సీ॥ కర్మానుసారంబుగాఁ జీవులకు ఫలంబరసి యిచ్చు దేవదియ
ట్టులుండ। బలిచక్రవర్తికిఁ బాండునందనులకు నంబరీషునకు
రుక్మాంగదునకు। ధ్రువునకు సరమావభూనాథునకు సోమ
కశిపాత్మజునకు శ్వకరసుతునకు। రాజ్యంబులొసఁగి సరవిఁ
బ్రోచితివి భవిష్య [illegible] బ్రహ్మపదము నిలాత్మజునకు। నిచ్చితి
వివి నెల్ల నూహించి చూడ। ఘనతరపదంబులొసఁగు సూర్య
గర్వవే। కానిలేదన్నఁ డనితోఁచు సాదశౌరి హవేణుగోపాల
జగతి పవిత్రశీల॥ 128

సీ॥ గంగా ప్రభవపాదకమలుండవౌటను వారిజేక్షణుండు పావ
నతరాంచు। నాదిలక్ష్మీమనోహరు(డవుగాన నిన్గొలుచువా
రికి సంపదలు లభించు। బంటువలంతినిఖ్యాతిగా వైనఁ దావ

విషాదాశ్రుధారాసంపాతము

క్షాత్రితులకు భూములమరియుండు। వాసిత్వదాక్షిణ్యవేంబ
రంగునాదలుగాన, పరవిద్య వెల్లనవానికబ్బు। సృష్టికర్తకుం
దం(త్రి)వై చెలంగునకతన। వేదసదాసుం(దు)కుటుంబవృద్ధిగాంచు।
లాంతులకునిక్కియుంటుదుర్లభమటన్నగ నిష్ప్రయోజనమై
రౌచుష్టునిరజాస్య ॥ 129

సీ॥ యాగాది పుణ్యకార్యములు గావించుచో నంతరాయము
కల్గినప్పుడవియు। [illegible] కర్తకురాక్షసా
కారంబు కల్గించు, నటుగాకయే సాంతమయ్యెననిం గా
లాంతరమునందొ కాక జన్మాంతరమందొ లోకాంతరమం
దొ స్వల్ప। ఫలమిచ్చి తొలంగునచ్చంగి మోఘముగాకయుం
శ్రుతులకుం దావనాంధ్య భవశ్రీ। కలిగినప్పుడ నిష్ఫలములగుచు లాచి
యుష్ట। ఫలములాన(గు స్త్రీముక్తి నేంబనుచుదా (వ) పదిల
ముం డుసనిమేసపకుందదన్న। పుణ్యములకే విశేషదమంభోరు
వేగష॥ 130

సీ॥ నవ(ప్ర)వసంతాదినాలంబవ (త్రీంచి) విమలాభిజాత్యం
బువిశ్వసించి। తాశ్రమనియమము, నాచారణావాత్స
మును వేయోనిందుమంబున మసరించి। యావృత్తినియ

మంబున ధరించి నితాంత, ధనసాధనమై విఘ్నతతికి లాంగి న
త్రికల్పఫలంబు నల్పించు యాగదానములు తుల్యంబుల
గునె నియమములఁ ద్రోసికరించి మాఁగిన యంతరాయం
బులఁదెంచి మోక్షమాశ్రితులకు విశ్వమాయఁగల భవత్పా
దభక్తికి ॥ విమత జైత్ర భార్గవకళత్ర ॥131
సీ॥ వివిధదానఫలంబు వితయయ్యెనని యెచ్చ, నరదంబుస్రుం
గునాదంగరాజులు బలుకైతవోపాయములు దెలిపెనని స్రుక్కై
నూరువుల విఱుఁగను యోధనుండు తన తపఃఫలము వృథా
యయ్యెననికుంద, నెవ్వి సంపినని దూర్వాసుండు కారంచె
న మోలమోఘంబయ్యెనని పొక్కి లయమొందునట్టి కాల
మున వారి వాని వారికిఁ బ్రత్యర్థులైన విజయ ధర్మరాజ
విభీషణాంబరీషసుతులు నిస్తనార్జించి సుఖము జెందిరి ధ
నాముల నాదరించునే దేవుల నంబుజాక్ష ॥132
సీ॥ ముసలానికెనసె ననియమాగ నిల్చిన, కలశసంభవుని ము
ష్ఠులము దంచి యని నేలఁ గాలఁ దుగల్పనఁ జేసి నరుశతాంగాశ్వం
బులకు నెరమమరఁ జేసి సాత్యకిఁ బడద్రోసి చంపసంహించిన భూ
రిశ్రవసు భుజంబున ఖండించి చక్రంబుచే దినేశ్వరు మూసి సింధు
దే, శాధరుశిరము నడునట్లు నరిచి సవనభుక్కులలరకటావ్వ

యుతభాస్వరా! మంచు నవ్వు సల్పినట్టి చేష్ట, లెంతకు మతికైన వింతఁ
గావింపవే ॥ విమతజైత్ర భార్గవకళత్ర ॥ 133

సీ॥ దిగధిపోష్టునసభాధికన్నమై యున్న దుర్లభమైనను యుక్త
తపభానసంగీ! రాజసూయమహాధ్వరమునాడు ముల్లోకము
లను నాశ్చర్యంబు కలుగఁజేసి తెలుగంటి తెగల నతిక్రమించు
విరోధి జనులఁ జంపించి రాజ్యమునఁ గూర్చి! వాజిమేధమున
దేవాజ్ఞానాగోచరమైన పుణ్యఫలంబు నందఁజేసి సాంద్రకీర్తి
దశదిశల నిండఁజేసి ధర్మజునిఁ బ్రోచినావు మా పాలిదైవ
మా ని ధర్మము ననుకూలుఁడవై కాంచవలె ॥ విమతజైత్రభా
ర్గవకళత్ర ॥ 134

సీ॥ పౌరిను హస్తినాపురనగరమందుఁ గీచకా, వళిఁ జంపునాడు చే
వఁ బాదలించి! కవిసి జరాసంధుని వధించు నప్పుడు నావాసం
బును మేవెబా తాస్వవామిచ్చి! బకవిరోడంబా దిన్నొ పొంచరవ
రులఁ జన్నాడినాడు మవాస్స (గూర్చి) కడిమి గాంధారేయు
తోడ లుగదా వాంతి భంజించు వేళను పాయమెము సఁగ్రె ఆసి
మూల్వఁ జేము ఆడు పిల్చిన నని! సరణ్బాముూనా సఁగి ధిక్కరిం
చి! భీమునో విునా డవామవానేయుని॥ భక్తి యొట్టిదోసు

పథ్యావావాగ|35

సీ॥ జేజేలదొరకును జేజినమిచ్చి కైకొన్న, తానును శరపుమౌ
ఘంబొనర్చె| యేయే ప్రతిజ్ఞ తానే పుడమావించినను నిర్విఘ్న
ముగ వానినిర్వహించె| ద్రోణభీష్మాదియోధులతోఁ బెనం
గుచో, నపరిమితోత్సాహమందఁజేసె| విజయాశ్వయం
బిచ్చె వివిధోర్ధ్వ లోకములఁ జూపించియును మనశ్శుద్ధి నొసఁగె|
కైలాసిజన్మభూమి గీతామృతంబుచేఁ, దనిపె విశ్వరూపద
ర్శనంబొసంగె| సంగరత్రోచినావు సుష్మ ప్రాపించినవాని| భవ్యయశ్లే
రోసు పథ్యావావాగ|36

సీ॥ అశ్వమేధాంతంబునందు బభ్రువాహను, వాయువమునుది
విరేసుమనివచింప| నవావనమునకు వాహ్యముకోపమునఁ
గన్నులెఱ్ఱఁజేయఁగనిందునేమివాంఛ) వనికృష్ణాంజాదులడు
గముక్తిప్రదుం, డగునకృష్ణుఁ డిచ్చోటునమరియుండఁ| దుష్టప్ర
గ్రహముజేరుడనెయనిగుర్తించు, కోపించెనరిసు చునకులుఁడు
సేప్పె| దానిచేతనతులుజ్ఞానభక్తి విశేషములనుజాగము
లెల్లఁ దెలిసికొనిమొ| నట్టి పుణ్యుఁ డైటనాదరించితివాని|
నవసంతతంబునరజావృగ 137

విషాదాశ్రుధారాసంపాతము

సీ॥ నాకై యెన్నండు నిన్నడుగ భూషణములనడుగ (నగసంఘ) జనులు తూ
ష్టింభావమును వహించు(। నిసవరద్దవు (డాయస్సనే చిక్క
పృన్నకేమని [illegible] తాంబూలమిచ్చుచుండ। నో
ర్వ(జాల నే నరులను త్రమాంగముస నెమరు పెదనని నిజ
వామపదమునెత్త(। బూ[illegible]నోనచే నిలింపులను
తిచేనార (మ(దు సత్కరించి సంతోషపడిరి। నీ గ్గ(గాం
చిరి తత్ప్రభాస్థితజనంబు। లట్టి భర్త్రనిధానమైనందు
వలన(। బ్రోచితివి సహదేవు నంభోరుహాక్ష। వేణు
గోపాలజగత్పవిత్రశీలగ।387

సీ॥ మతిలో (తలంచిన మాత్రాననిచ్చుటకైన విచ్చేసి పెల్లా
దరించి। ఇలువైననిచ్చనాడు లు నతిగించు బాంధలనాచ్చ
మం దసొన్ని స్థానం బానంగి। కాలు వేలోయలు వారా జునొకలు విప్పం
గ, మానసంరక్షణంబానిచేసి వారి తనకే లేశసమర్పణం
బానరింప, నమృతములంబుగా నారగించి। మనివాలమె
డ్గమంగళసూత్రంబు। నిలుచునట్లు మెలపి నిబిడనరుణా(,
బ్రోచినా(వు(దు) పద పుత్రి నాసతి పురన్న। మెట్టిదౌగద

యస్సయిందిరీశ ||139

సీ|| తనకుమారుండని తలపోసియు ద్వేష, సంబానరించి మజ్జ
నంబు దీర్చి| కనులం గాటుక బెట్టి కమ్మని పాలిచ్చి| గుజ్జన
గూళ్ళ చే బూజ్జనింపి| తోలి కలాసుంచి జోల పాటలు పాడి,
నిశలందు సతతంబు నిద్రపుచ్చి| పెరవారి యిండ్ల నల్లరి
చేయుదేలని, మాటల బెదరించి కోటం గట్టి| సన్నమి
చ్చు వేళ సంచరించుచైన| విశ్వరూపమును భావించి మిం
చి| సాగ కైని నగ్గనందజాయ తానెంతటి| భాగ్యవతి
యొ సూనబాణజనక ||140

సీ|| చెలికాడరమ్మని చరినభుజముపై( ) దమ చేతులుం
చి మార్గములనడచి|వెగురాకు పొన్నుకరించి నీవు
యరుండ| జేరి పాదములొత్తి సేద దీర్చి| తీయని ఫలము
లందించి మెక్కించి, పలుగడించిన మకరందము సగి|
పాలదిండ్లం జంపు నబలిమి వాకాని మెచ్చి, ముదపులమెప
నేడు దలంగిరి| సరవి నిన్నాగూడి చెల్లులు బొసెసి| పొందు
లింపు మీరంగ బాడి యాడి| మేలు గన్నగోపబాలురం జాలుదొ|
నన్ను తన్నులుండ దోరమురాసుర ||141

సీ|| [illegible]

సీ॥ వేణుగానంబు వించుచు వినిచెంత్రు, నరుదెంచి నెమళ్లు
వారులాస(గి। పరిరంభ మొనరించి పరివేసములు సల్పి
సత్తులనదిమి నేల్పఁడల మోదిగా సకేళి విహారమున సవ
యమ్మె, జలకేళి యమునలో సంతరించి। ప్రణయానన్న
లహరంబు పచరించి నానావిధప్రవాయములచే(దనివిఁ
జెందె। బలితెలుంగులనుసంబంధమెనసి। మోక్షమొందినగ
క్షపుంభావులెంత। తపము నిర్ద్విరావారిపాదములనేపుడు
చిత్తపూలానరింతు లబ్బిన వ్రాదిసే 7/142

సీ॥ అంగరాగమునకొసంగినపుణ్ణంబు, చే(గురూపంబు వ
ర్జించి భూరిసౌందర్యలావణ్యసంపత్తులార్జించి, స్థిర
భక్తి నిన్నువశీకరించి। తనవాక్శనము న(జేర్చుకొని బహు
గతుల(బూ, జించి లాలించి మే ల్పుంచు మెప్పి। పలునెం
పులానరించి బాళి(జెందురుకూన, లుంచి సురతమెము(గావిం
చి గంద। యుగళ ళమునునాక్షిచాచులనాత్రితాపనేనసం
బంధమెనసి సత్త్రియునుప, వర్గ మొందిన కుబ్జ ప్రభావ
మెన్న(। దమ్మాచూరివశంబె పద్మావ్రాదిసే 7/143

(సీ) పంక్ష్మిజేవించు పద్మ(త్రికేవాస(గిన చెరధాన్యము ర
త్తవారమయ్యె। మారిమనింటసమ్మతినెవ్వనికొన్న పూవు

విషాదాన్విధారా సంవాదము

లాతనికి విభూతులయ్యెఁ ; తంతువాయునిచేతఁ దమినవు కొన్ని
వస్త్రములు వానికి బొక్కసంబులయ్యె ; గాల్లలయందునే కాన్న
వెన్నయెవారి కైనలేనిద్యుకష్టమునరఁ జేసె ; నెవ్వరితసమర్థ
తముల్లైనస్వల్పవస్తు ; సముదయము నిన్నుఁ జేరియత్యయను
కూలంబులు ; లేసుచుండును వారలకెటిగికాద ; నీవాగఁ బరిగ్రహిం
తువనిరజా ! గ ॥ 143

సీ ॥ గ్రామసందులంబగార్థలు వెలుపటెవతులు కొందఱు చేరి
పచ్చనాంబరములు ; రాజరాజిడు మహాభోజనంబు
నకంటె, సారమే కాఁచెదా పెరుతిండి ; క్షితిపకన్నె
లె వ్రేషిత పత్రికలకంటె, రచిం కోంయ మయ్యె సరం
ధిపరము ; రాజసేవిత మధురాన్నము కంటె, నమ
లాన్న మున గూర్చు గాలుపడ్లె ; నీవు గోరకామేమనని
బిడభక్తి ; యెవరియందు గలదో వారి నెల్ల గాలమ్ము
దరించఁ దృష్ణ చెత్తె, తోరాన్నెరంజులఁ దలంపవిధి సవా
జంబునకు రామకృష్ణ ! గ ॥ 144

సీ ॥ వాసరత్రయము పవాసము సలిపి సమున్ముఁ దువచ్చి
శేరకొన్నరొస్సినావె ; శ్రీ సాంబుగాఁ పెంచి బోసిలాగ్గె
నదాంధు, సాంసురుప్రాణముల్ తీసినావె ; రాజ్యంబు
వాపియతకొన్ని కోనిచిన, కైకేయినెపట్టైనఁ గసరి

నాపై। భక్షింతువనినేలల బల్కితివా। నీవు బంధుఘనిశాప
మును పాపకుని చినావే। నికృతులైన వారుని నీపరాధ
శే। తం బానర్చి ధ్యైన దాపమొంది। శరణు జొచ్చిరని1
జయ్యనే రక్షింతువు। పెంచ బోవు తప్పు లిందిరేశే॥
147

సీ॥ వేడు బాలుని జంపవేనను చునిద్ధ దాసీపు
త్రనదండధరుని జేశ। గామారమున నుండు రాముడం
త నిధిన్నరించి తాటకబల్ జరన జొచ్చె। యావనవ
దయము (ను)డని నినృష్ట మొప్పించి, నవిసుకార్వన
మంగళము వహించె। విదుని పటము వల్లనినిన్న మ్రాకి
యు, శాకన్న మినులమో సంబు జెందె। నాయువ
స్థలు జీవనిరాయమునవు। గానినేయంధు లేవనిరాజ్యైరి॥
విమలతా మణ్ణి మొన్నటివి దమందు। వేరు గోపాలజగతీ
పవిత్ర శీల॥ 148

సీ॥ అవని నవ్వు జనించు చున్న భూతములకు బ్రత్నన్న
ము గుటునిల్లవలయు। చాలాన్న ద్నవస్థల బరగుట
నెవత్రితో, నందార్ధమను చునే న్నంగవలయు। దాత్రి
నేమో మకృత్యములానర్చుట పర, తత్వము చనకని

తెలుపవలయు। విమలశరీరంబు విడుచుటలన్నన దృష్టి
డాటుని విచారింపవలయు। నంతేనా నినునా విమధాసంత
క। శాన్ననుభవము లెప్పుడైనఁ గల్గు। వియధార్ధమె లెఁగ
నేని దేహాసుఖించుఁ దెలియవారిఁ జెందు జలజనాభ 149

సీ॥ గోవత్సగోపార్భకులయందునివుంట తెలియక దాఁచివా
రలను బమ్మ। ధారాధరములనంతరాన్వి యుంచుట
యుఁగనరాలే సురియించె వదె। విష్ణునామార్థంబు విస్తా
తిగల్గరో ధించె నింటింటదే వమౌని। సకలస్థఁ దనిని వి
చారింపలేనట్టి రతింపవచ్చిన ధీ మునిపుత్రుఁ। డంతలే
నీసారు లారతి బ్రువ్రతికి। లోంగి ముంభులగుచు భంగప
డఁగ। మనుజమాత్రుఁ వెట్లు నినుఁ గాంతు రన్నటా। విమ
లేనా కశ్ఖార్గ వివేపు దేశ॥ 150

సీ॥ అగ్నినంతరాప్తిమి వగుటారయక నిన్నుఁ గూల్పమా
గుండుఁ జేరఁ గాంచెఁ దనక్లి। త్రాక్షలో నివుంటు తెలఁపవలా
క్షేతో దవాఁ గట్లిఁ జూచెఁ బారా [redacted] బరాజు। పాళి
లో నివుండుటయుఁ గనద్రకారాది ఘనులు సైంధవుఁ గావఁ
గ ప్పవ డిరి। నరవాలముల నుండు టరయక నతులేని

రిగదానిమా(దనరిజనములు। ధ్రువముకొ(గూర్చి-చిమ్మ
దుమ్మువాయువు-చేత(। జిమ్మువానిజనులు(జుచి-చి
నట్లు। అలురుని నమ్ము(జంప(దల(-చి-చేచ్చెదరు మో।సం
బునిరులే మనారిసాక్షు ॥ 151

సీ॥ లంక(గాల్చి ననాటిలాంఛనపు సొంతంబైన వాంసు
మంతు(డేక(డెవాశ్వంబు దిక్కు। వేల్పుభానమునగాన్నవి
క్రమంబున్నచో, అగరాజాకండలాశంబువేలు। గాగ
వక్త్రమునాటిగురుశౌర్యమున్నచో, ఖల్గనుండొక(డేభూ
భారము డ(చుా। సైంధవవధనాటిసాంహసంబున్నచో
కైనేయుల డొక(డరిచ్చలల(గూలుచు। గానివారిబల
ముకారధితావనా, సుగ్రీవంబుచుముగ్నిగ్రహిం
చ(। దలచినపుడు దేవతాయుమాలోగదా।
విమతనాశభాగ్యవిహారిశ ॥ 152

సీ॥ నవవర్ణశముగన్పింపసవాంపక, మారిచుడే
గినిక్రమానుకానియు। నన్నివైపులదావనాశ్రు
తితో(ప(గం) సహపాచరుడు భోజనము వాసనె(। దే
మినేవెదిక్కుబారాములేయగా(బాలి) పోవలెనవ.డం ౩

వీరావేశుండు | బిల్వకేశవు (బ్రోచి) భీష్మ పై [illegible] సుతుడు
సుజన్మ (బ్రోచె) దాటుమో త్రిపురయోధ వధ వేళ | జెలగి గిరి
రసమును ప్రదర్శించితేని | నిలువనేరు రదవింధారులు
మహా బలాధ్యులైనను ముందున ప్రభువైన గోవిందగోపాల
జగతి పవిత్రశీలా 153

సీ౹ నరసింహరూపమై పరగినప్పుడు నిన్ను గనలేక వణ
కెచె జగంబులెల్ల | గౌరవసభ ద్వారకారంబు సూప
సుయోధనాదులు పొలియుండలేక | ధర్మజు గోష్ఠి సుద
ర్శనంబు సంగ బలుకలేక్రించు సభను కలంగి | విశ్వ
రూపము నజా విశ్వవింప (గ)నిన్ను గనలేక గాండీవి కళ
వళించె | దాశరథి నీరూప దర్శనావకాశ | ఎంపలేని
దేవతలెల్ల దాసి | నిన్ను సంగరమున నిర్జింతు రౌద్ర | దించి
తిలకించిరిచి జనక 154

సీ౹ నవ వ్యాపారాధుడు (బ్రహ్మ) నిర్వహించు వార్తను వినివిరోధము
మానుకొనెనె శివుడు | ఖరదూషణాదుల ఖండించుట
విని, కనియెనే నీ పరాక్రమము వాలి | వాలిని చక్రధా
బాధించి మైనని, సామర్థ్యమరసెనే సలిలవిభుడు | వ
నధి సైన సేతుబంధనమొనర్చిన నీ (ప్ర)భావంబె చూచెగనేరా

వఱసుండు | విద్యాశక్తియును వివేకంబులేని చోఁ దలియఁ గలే
నిసక్త
ద్యుత్ నాధారి | నిన్నెఱుంగలేని నిన్ చుండు [illegible] వ్యర్థం
డు గవిమతనాశ భార్గవ వైభవశ్రీ ||55

సీ॥ అనిలోన నవమునను తపన్నఁ జేయఁ దూఁ, షంపవనమా
నే నేచెదివిభుఁడు | గురుఁడు సువాల్గాని తలగాచిగిన నేపైవి
రోధంబు మానసేన శక్తి భూపుఁ | దుష్టుల దారాత్మ్యము
లవమానమొందింప, మానసే వైరంబు మాగఘుండు
నీచే స్వకాశకానకే మెల్లనశింప, గలహంబు విడిచె
నే నంసరాజు | మరణమొందినదాఁ కనీమహా మహి
మగ | నెరశైల వ్రేజగతి పైనిలిచి కాని | పించినప్పుడే
పుదుమార్క్ష సంచయంబు | లాలకించి మొలుఁ గటె
ళ్ళులంబు జారు ||56

సీ॥ తనకంటెఁ బసివారు తననంటివారును(, బలలోక
శరీరము. అవయవములు
గతులైన షట్కి గ్రాంచి | గమనవేగంబ ఫఘునవాంటుడం
బంత, కంతకు నల్పిష్ట మగుటకింగి | సమధికనాప్పటితే
జముగ డించిన వారు, బలువేమి చేఁ దల్లి టిలుటులె
ఱిఁగి | మహాదధికారకప్రమత్తులౌ వారుత, దూద్దారు

విశారదాన్విధారాసంపాతము॥

వైదుః శామలంబులు గాంచి వైభవములెల్లనిట్టుల శాశ్వ
తములనుచు దలచి మనుజుండవానిపై దలపు వాని
నిను భజించి సుఖంబు గాన కీడ దేమి? యోగ దమువానిపుం
డరికాయతాక్ష॥57

సీ॥ కరాలంబములు బోలి నేలంబునై యొప్పు; వాలముల్నిత దృష్టి
గ్రాలుచుండ; నానాపదార్థముల్ నమలి పన్నుము నక్కు; నట్టి
దంతంబులూడుచుండ; నతి దూరమందుండు నలువల
నైన వీక్షించు లోచనములు చిమ్మ చెంద; శబ్దాపశబ్ద విచు
క్షణత్వమున గల వీనులు బాధిర్యమును చుండ; చెయ్యూల
మీద గొలంగి చేతులు గమనశక్తి నొంబులగుచు వాజ్జలవి
యుచుండ; విష్యాంఘవిడుడు వెత్తైమానిసిని నుశ్ర దీ
లీనకొల్ల దేడు జలజనాభ॥58

సీ॥ తిన్నబోసిన నన్నంబు దినుచుండు; జేసిన చెయ్యూలే
చేయుచుండు; వినిన దుష్టతలే వివేచించి వినుచుండు;
బల్కిన మాటలే పలుకుచుండు; గాంచిన వస్తు
సంఘాతమే మొకనుచుండు; జలిపిన సురత మోచేలు వు
చుండు; తిరిగిన చోట్లనే తిరుగాడుచుండు సారకు

బాంధవులనే చేరినను చుండుఁ గాని నిర్వేదమొందియొ
కృదినమైనఁ జింతచేయఁ డిది మిది చిత్రమనుచు
నిన్నుఁ దలపోయలేడు పౌనిజనవంద్య గావెటిగో
పోలజగతిపవిత్రశిలగ 59

సీ. వివిధ వస్తువులను వెదకింపఁ గోరునా, కన్నులు నిదుర వి
శ్రామమునందు బహువిధాలాపసంప్రాప్తిఁ బాంఛిం
చునా, శ్రవముల్ శ్రోత్రత్వ శ్రవణమందు నానాపదా
ర్థచయానుకూలమగు మాత్ర, మకజివ్వ ఫీనదు నామ
ములయందుఁ బరిమళవస్తులాభముఁ గోరునా స
త్వగ్లలితాంఘ్రి పూజనతులసియందు మలినసం
యుక్తమైయుప్పు పామకేని స్మృతిభవదంఘ్రిస్పర్శన
వృత్తియందు రక్తిచే నిల్చునట్లు వరంబు నిమ్ము గావెటిగో
పోలజగతిపవిత్రశిలగ 160

సీ. ఆత్మలగ్న మనకు నిన్నాశ్రయింపఁగ, నేనామయ ములాదరిం
చినావు, నూతనైశ్వర్య సక్తమైతు ప్తినిసుఁ గొల్వ, మోఘ
వ్వయమొనర్పమొన సినావు పెను బాధలఁడఁగింతువని నిన్న

విశేషార్థధారాసంపాతము

వినుతింప(, బేడలనేపుడు గల్పించినావు। తేర్త్రైని మసదా కీర్తింప(
గా సభా స్థలి(బౌరాణవమునా సంగినావు। ధనముచే సాధనముగు
గొప్పపని నివాసి। తప్పైపమోపియున్న వర్ణములనైన। సాగనేనవే
ధించెదచెంద వే మిగతెలయో తెలుపు మయ్య గోపాలకృష్ణ
సంగమోకుటుంబంబుపై దేకొన్న దుర్వ్యాపన ఘు దసనలందరికైనలే ।161
లే(యెంతమందిజనించిరంతమందికి(బాడు) తెవుఘు గతిగి వేధిం
పుచుండె। ఘుకెత్రయార్జించు ఘునధనంబు లేవ సేహులకైన
యంబగుచునుండె। నీయనిష్టంబుల(బాయ(జేయుమటంచు(
గానియోడ(జూపవుకనికరంబు। నిన్ను సేవించుదాసులన్న
నైనను। నా పదలూరావుపిలరుజలంటువేనేడు। పాతశాస్త్రంబు
లిటువిపరీతమయ్యె। నేమికారణమో తెల్పుమిందిరేశ ।162
స్త్రీ వేంకటేశంబుగా నేరచించిన గ్రంథ సమితిచే నెన్నోకలములు
మూడు। గ్రంథనిర్మాతమీరే(గావించుపనిచేత దొర్దండయుగళ
మెంతో స్ఫురించె(। గవితా విచారసంకలితమై హృదయబిస
ప్రసూనబలంబు సన్నగిల్లె। నస్తుతులనిరతంబు నెరపు కారణము
చే(, గాయమాచెను గదా ఘునరసజ్ఞ। నదృక్కెంకర్ణములచేత
నేగడించు। ధనము వ్యయమాయెనింక మా(దబనలెట్లు। జరు
గవలయును నా చెప్పవేచలు ప్రేమయన్నగ వేణుగోపాలజగతిపవి
త్రశీలక ।163

సీ॥ శ్రీరామ మంత్రంబు నేకలక్షలు వేయు, మించిన మొత్తజపించి
నాడ| రామకోటి యనెడు శ్రీరామాయణంబున నేకపారములు పఠిం
చినాడఁ| భావకీర్తన గీతాశాస్త్ర మెన్నియో, సము
లు వల్లింపంగఁ జాలినాడ| స్తోత్రపాఠములు విసుకులేక నిముసము
భిరక్షైక వంబారిగాఁ జదివినాడ| విన్నవిధముల నివన్ని శ్రేయం
చి సేవఁ| జేయుచు స్వామి దయ వాంఛితములాసఁగి| దినదినఁ
బాపమేమి మమ్మేలు భావ॥ వేణుగోపాల జగతీపవిత్రశీల॥
164
గీ॥ అతి పాపముల నసహ్యపు పచా
రంబుల, ననిశం బాసత్య దేహంబుతోడ| దోష భూయిష్ఠ మైన కు
త వాక్యములచే, సతతంబు మెలఁగు రసజ్ఞతోడ| మదలో
భ మోహ కామక్రోధము ఖదుర్గు, కాళికల్లగు నాశయంబు
తోడ| నాద్యంతములు లేక యన్నిజన్మములలోఁ, గూరించు సం
సార భారతోడఁ| జిక్కుపడిన మదీయాత్మనాక్రమాయు| సన్నఁ
జేసి భవత్పదాబ్జములయందుఁ| జేర్చి రక్షింపుము యుగ్ర
లక్ష్మి హృదీశ॥ వేణుగోపాల జగతీపవిత్రశీల॥ 165

written by :మహర్షి వేంకట దాస స్వామి గారు

Thanking YOU
From PADYALA
RAMDAS

cell no: 9000545202 (from-Pudivada devasthanam)